

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Skam den som säljer sig

En kvalitativ studie om två kvinnors
prostitutionserfarenheter i Sverige

Jessica Danesh och Marielle Larsson

Kandidatuppsats SOPA63

Höstterminen 2020

Handledare: Anna Rypi

Authors: Jessica Danesh and Marielle Larsson

Title: Shame on those who sell themselves - A qualitative study of two women's prostitution experiences in Sweden (Translated title)

Supervisor: Anna Rypi

Assessor: Mikael Sandgren

Abstract

The purpose of the study was to gain an increased knowledge and understanding of women's pathways into prostitution and the experiences and feelings that coexist with being in this life situation. To find relevant empirical data for what we intended to investigate, we used our questions as guidance when we searched for autobiographical works depicting the life stories of prostituted women. We chose to start from a goal-oriented selection, which means that we strived to choose texts that were relevant to our issues of statement in this study. Our research was conducted using a qualitative method in the form of content analysis of autobiographical works. This approach include searching for underlying themes in the data that is analyzed. The results of the study concluded that there are several different gateways to the sale of sexual services and that it is a process that can be affected by different circumstances. The results included both traumatic events of a sexual nature and economic motives can act as contributing factors to the involvement in prostitution. Furthermore, the results of the study revealed that experiences of conflicting emotions exist in connection with being involved in prostitution. While the women described that prostitution has created opportunities to receive confirmation and function as an anxiety suppressant, the life situation also on the other hand led them to a number of negative emotions, such as shame and anxiety.

Keywords: Prostitution, social problem, shame, stigma

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Anna Rypi som har bidragit med goda tips och råd under genomförandet av vår uppsats.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
1.4 Begreppsdefinition	7
1.5 Avgränsning	8
1.6 Arbetsfördelning	8
2. Bakgrund	9
2.1 En historisk tillbakablick på prostitutionen i Sverige	9
2.2 Svenska sexköpslagen	10
3. Kunskapsläget	11
3.1 Litteratursökning	11
3.2 Prostitution idag	12
3.3 Prostitution ur sociala, ekonomiska och psykiska aspekter	14
4. Teoretisk utgångspunkt	17
4.1 Teorival	17
4.2 Emotionssociologiskt perspektiv	18
4.3 Skam	18
4.4 Stigma	20
5. Metod	22
5.1 Metodologiska överväganden	22
5.2 Urval	24
5.3 Bearbetning och analys	25
5.4 Förförståelse	27
5.5 Metodens tillförlitlighet	27
5.6 Forskningsetiska överväganden	30
6. Resultat och analys	31
6.1 Självförakt efter traumatiska upplevelser	32
6.2 Behov av bekräftelse	33
6.3 Ångestframkallande och ångestdämpande	35
6.4 Ekonomiska komponenter	37
6.5 Rädsla för omgivningens reaktioner	39
7. Avslutande diskussion	42
Referenslista	45

1. Inledning

I följande avsnitt presenteras bakgrund och konsekvenser av prostitution i Sverige för att kontextualisera det vi avser att undersöka. Detta efterföljs av studiens syfte och frågeställningar. Avsnittet inbegriper även definition av prostitutionsbegreppet, avgränsning samt arbetsfördelning.

1.1 Problemformulering

Sociala problem är ett begrepp som används i flera olika sammanhang och betecknar olika samhällsliga företeelser som exempelvis missbruk, kriminalitet, fattigdom och prostitution. Uppfattningen om vad som kan betraktas som ett socialt problem är bundet till både tid och samhälle (Socialstyrelsen, 2010:17).

Prostitution är ett fenomen med många ansikten, vilket kan förstås utifrån de olika sätt att definiera det under historiens gång. De ord och begrepp som använts, samt de avgränsningar som gjorts, avspeglar de moraliskideologiska och politiska positioneringar i synen på fenomenet och dess aktörer som existerat i alla tider. Enkelt uttryckt är det mesta sig likt när det kommer till frågan om vad fenomenet i grund och botten handlar om. Det vill säga köp och försäljning av sexuella handlingar (Månsson, 2018:12,15). Även om begreppet prostitution används i allmänna ordalag så är det svårt att besvara frågan om vad prostitution egentligen är, men också vad prostitution inte är. Vid diskussioner om prostitution är det lätt att samtalsämnet leder vidare till exempelvis otrohet, brottslighet, monogami, kvinnors ekonomiska underordning och migration. Prostitution är sammanflätat med dessa frågor, såväl på ett slumpartat vis som strukturellt (Garofalo Geymonat, 2016:27f.).

Trots att prostitution som fenomen varit sig likt sedan en lång tid tillbaka har det skett stora förändringar gällande uttrycksformer och omfattning. Sexköparens anonymitet utgör den största förändringen på ett fält som präglas av stark historisk kontinuitet, framför allt då det gäller fantasier och mytbildningar om prostitutionens funktion och nödvändighet. Förändringen avspeglar sig i forskningen, i samband med att feministiska analyser av prostitution blivit mer uppmärksammat. Samhällsdebatten har också påverkats av förändringen, vilket medfört att moralfrågor inom området har fått ett nytt innehåll. Skuldbördan har för första gången i historien försvunnit från den prostituerade (Månsson, 2018:318). Omgivningens uppfattning har även förändrats, som i sin tur avspeglar regler,

lagar samt normer som styr prostitutionen i samhället. Prostitution kan således ses som samhällets spegel. I takt med att samhället förändras, förändras även prostitutionen (Månsson, 2018:15,23). Andra faktorer som har påverkat prostitutionens utveckling är globalisering, sociala samt ekonomiska faktorer, hjälp- och stödinsatser till individer som befinner sig i prostitution, migration och teknologisk utveckling (Mujaj och Netscher, 2015:18). I en studie av Kramer (2003) framgår att majoriteten av kvinnorna upplever prostitution som en negativ upplevelse (Kramer, 2003:187). Detta kan bero på att det finns en informell skuldbörda hos dessa, trots att den formella skuldbördan lyfts bort i samband med den svenska sexköpslagen och andra förändringar inom prostitutionsområdet. Clark (1990) menar att en sådan skuldbörda kan innebära en livssituation kantad av skam och skuldbeläggande, vilket i sin tur kan påverka individens självbild (Clark, 1990:310).

Det finns olika bakomliggande faktorer till att den enskilde väljer att ha sex mot ersättning. Individer som har sex mot ersättning är därmed inte en homogen grupp. Prostitution kan ge upphov till många olika känslor och fylla olika funktioner. Debuten sker ofta till följd av mer eller mindre tillfälligheter. En ingång kan vara via olika sociala kanaler på internet, en annan då den enskilde arbetar på en strippklubb eller med telefonsexverksamhet. Att bli övertalad av en sexköpare har också visat sig vara vanligt förekommande. Vidare kan sex mot ersättning ses som en del av ett självskadebeteende och fungera ångestdämpande. En tuff livssituation med inslag av droger, många sexuella relationer och brist på stabilitet kan medverka till ett första steg in i att sälja sexuella tjänster. Det kan även bero på att individen i samband med ett sexuellt övergrepp, dödsfall eller skilsmässa utsätts för en traumatisk kris (Socialstyrelsen, 2015:12f.).

I en omfattningskartläggning från Länsstyrelsen Stockholm framgår att andelen människor i Sverige som sålt sexuella tjänster anses vara relativt konstant över tid. Det framgår även att det är fler kvinnor än män som säljer sexuella tjänster. Prostitution är förekommande på många olika arenor och bland individer i varierande åldrar, könsidentiteter, etnisk härkomst, ekonomisk bakgrund och sexuell läggning. Vidare framgår att gatuprostitutionen i Sverige har minskat de senaste 15 åren och att internet kommit att få en central roll som arena för prostitution. Det är däremot svårt att få fram exakta siffror över antalet människor som säljer sex, då prostitutionen förekommer på många olika arenor samt att en stor del är mörklagt (Mujaj och Netscher, 2015:14, 30).

Prostitution är ett problemområde som är förenat med stor okunskap när det gäller både omfattning och trender. Enligt Länsstyrelsen saknas det ett likartat, kontinuerligt och systematiskt arbete för att sammanställa kunskapen om prostitutionens förekomst och utveckling i Sverige (Mujaj och Netscher, 2015:32,36). Genom mer kunskap kring prostitution kan osäkerheten i yrkesutövandet minska, vilket kan medföra att de individer som befinner sig i prostitution kan få hjälp och stöd i ökad utsträckning (Socialstyrelsen, 2015:8). Samhällets insatser mot prostitution grundar sig på en demokratiskt sanktionerad välfärdsideologi med olika inslag av stöd och behandling, samt på lagstiftning. Arbetet sker dels repressivt och förbjudande, dels stödjande och hjälpande. Genombrottet för ett mer stödjande och hjälpande angreppssätt kom under 1970-talet, då det centrala låg på att undersöka de sociala problem och missförhållanden som låg bakom prostitutionen. Sociala insatser blev ett sätt att motverka och lindra de konsekvenser som sexhandeln medförde (Månsson, 2018:233).

Prostitution är förknippat med olika problem och kan ge upphov till skada för både individen i fråga och samhället (SOU 2010:49:13). I en rapport från Socialstyrelsen (2007) framgår att många prostituerade kvinnor upplever skadliga psykiska, fysiska och sociala konsekvenser av sina prostitutionserfarenheter (Socialstyrelsen, 2007:25). I en studie gjord av Hulusjö (2013) framkommer även att prostitution kan leda till diskriminering, social utsatthet och stigmatisering för den prostituerade. I regeringens officiella rapport om prostitution teoretiseras sexhandel som ett strukturellt problem och en form av mansdominerade förtryck mot kvinnor. I takt med att prostitution konstruerats som ett strukturellt problem har socialarbetare erhållit en central roll i arbetet (Hulusjö 2013:392, 31f.).

Prostitution är ett område som är ytterst relevant för yrkesrollen som socionom, men det väcker även nyfikenhet och intresse för oss som enskilda individer. I denna studie har vi således valt att fördjupa oss inom ämnet och finna nya perspektiv på prostitution som ett socialt problem. Kramer (2003) hävdar att mycket av den befintliga forskningen fokuserar på kvinnors väg in i prostitution, däremot är den inte lika omfattande gällande kvinnors känslor då de befinner sig i prostitution (Kramer, 2003:187). Utifrån avsaknad av ny forskning gällande känslor och upplevelser kopplat till prostitutionserfarenheter, avser vi att uppmärksamma dessa faktorer med hjälp av det emotionssociologiska perspektivet och begreppen skam och stigma. Genom att undersöka kvinnornas väg in i prostitution samt

upplevelser och känslor av att befinna sig i denna livssituation kan vi även få en förståelse för hur en informell skuldbörda kan påverka kvinnorna.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att få en ökad förståelse för kvinnornas väg in i prostitution samt upplevelser och känslor av att befinna sig i denna livssituation.

1.3 Frågeställningar

Hur beskriver kvinnorna sin väg in i prostitution?

Vilka upplevelser framställer kvinnorna i relation till sin livssituation?

Vilka känslor framställer kvinnorna i relation till sin livssituation?

1.4 Begreppsdefinition

Begreppet prostitution har sitt ursprung i det latinska ordet *prostituere*. Det är ett komplext begrepp som kan innefatta allt från rena betaltjänster till sexuella tjänster med en viss ömsesidighet, men även sexuella tjänster som präglas av både utnyttjande och tvång. Prostitution kan också vara svårt att avgränsa från andra former av sexuella förbindelser (Nationalencyklopedin).

I Sverige kom uttrycken "Prostitution" eller "prostituerad" i bruk under senare delen av 1800-talet och medförde nya kunskaper, synsätt och praktiker. Idag är uttryck som "sexarbete" och "sex mot ersättning" vanligt förekommande (Månsson, 2018:15,52).

Prostitution definieras som när minst två parter köper eller säljer sexuella tjänster mot ersättning. Ersättningen är oftast ekonomisk och utgör en förutsättning för den sexuella tjänsten. Det innebär således en handling där en av parterna deltar som säljare och den andra parten som köpare (SOU 1995:15:5). Vidare beskriver Garofalo Geymonat (2016) att ersättningen kan handla om en fastställd summa pengar eller någon annan form av materiell tillgång som uttryckligen begärs i utbyte mot den sexuella tjänsten (Garofalo Geymonat, 2016:31f.).

Prostitution kan särskiljas på olika sätt beroende på kontaktform. *Gatuprostitution* kallas den typ av prostitution som sker i det offentliga. Vid *inomhusprostitution*, även kallat *dold*

prostitution, möts aktörerna istället i privata miljöer genom exempelvis massageverksamhet och eskortservice. När aktörerna skapar kontakt via exempelvis chattar och webbsidor för att sedan träffas fysiskt benämns det som *internetprostitution*. *Virtuell prostitution* kallas den typ av prostitution som sker genom försäljning och köp av sex genom webbkamera, vilket sker utan fysiskt möte (Nationalencyklopedin).

1.5 Avgränsning

Då prostitution som fenomen är komplext och utgör ett omfattande forskningsområde behöver studien avgränsas. I första hand kommer denna studie att utgå från den heterosexuella prostitutionsformen med män som köpare och kvinnor som säljare. Enligt Månsson (2018) är den heterosexuella prostitutionen globalt sett dominerande, vilket gör att majoriteten av den forskning som finns tillgänglig ligger inom detta fält. Processer och mekanismer i samband med vägar in och ut ur prostitution har huvudsakligen studerats utifrån den heterosexuella prostitutionsformen. Däremot har kunskap om fenomenets olika sidor utvecklats i takt med att sådant som tidigare bedömts som dolt och svårt att nå, blivit mer öppet och tillgängligt. Det gäller bland annat forskning om homosexuellas och transpersoners villkor och erfarenheter av att sälja sexuella tjänster (Månsson, 2018:16). Dessa prostitutionsformer kommer inte att beröras i studien.

Studien avser att undersöka prostitution i Sverige och är begränsad till inomhusprostitution och internetprostitution. Månsson (2018) hävdar att området är en del av en växande sexindustrin med globalt omfång och det råder en utveckling av sexhandeln över nationsgränserna, så kallad trafficking eller människohandel (Månsson, 2018:66). Detta fält kommer inte att belysas i studien.

1.6 Arbetsfördelning

Vid utförandet av uppsatsen har vi huvudsakligen arbetat gemensamt med samtliga delar. Det innebär att vi tillsammans är ansvariga för innehållet i studien. Vi har båda varit delaktiga i sökandet efter relevant litteratur och empiri i form av självbiografier. All litteratur har sedan lagts in i ett gemensamt dokument där vi tillsammans skapat tillfälliga rubriker.

Vidare har vi enskilt läst litteratur och självbiografier. Det har varit viktigt för oss att ta del av all litteratur och empiri för att båda ska få möjlighet att göra självständiga tolkningar. Vid sammanställning av respektive avsnitt samt analys och bearbetning av materialet har vi däremot tillsammans fört diskussioner och kodat insamlad empiri. Under de tillfällen vi skrivit på olika delar i arbetet har vi suttit tillsammans eller varit uppkopplade via Zoom för att kunna diskutera innehållet. Vi har även haft dagliga avstämningar där vi läst igenom det som skrivits och resonerat kring oklarheter samt eventuella förbättringar.

2. Bakgrund

I följande avsnitt ges en inblick i hur prostitutionsforskningen har utvecklats över tid i Sverige sedan 1970-talet samt en redogörelse av Sveriges sexköpslag. Detta i syfte att belysa de förändringar som ligger till grund för dagens förståelse av fenomenet prostitution.

2.1 En historisk tillbakablick på prostitutionen i Sverige

Prostitutionsforskningen i Sverige började under 1970-talet då feministisk empirisk forskning uppstod inom området (Hulusjö, 2013:32f.). När den politiskt radikala vänsterrörelsen tog plats i samhällsdebatten på 1970-talet gjorde sig många nya röster hörda. Tron på att samhället gick att förändra upplevdes som en möjlighet snarare än ett ouppnåeligt ideal och ett hierarkiskt samhälle började ifrågasättas. Stora förändringar skedde inom flera olika samhällssektorer, däribland socialtjänsten, kriminalvården och psykiatrin. Kvinnans ställning i samhället blev en politisk fråga under 1970-talet och genom att dela erfarenhet med andra kvinnor uppstod en grund för politiskt handlande. Motstånd gjordes mot de sexualpolitiska frågorna som debatterades på 1960-talet och som ansågs vara föråldrade, synen på sexualitet skulle istället ses som fri och öppen. En sexualbrottsutredning gjordes år 1976, men prostitutionsfrågan hamnade i skymundan. Försäljning av sexuella tjänster började under denna period även att öka i omfattning och unga kvinnor drogs in i olika former av prostitution. Uppskattningsvis befann sig cirka 2000 kvinnor i prostitution i inomhusmiljö och mellan 500-1000 i gatuprostitution år 1977 (Olsson, 2006:53f.).

Frågor som rör prostitution, som under historien dolts bakom uttryck som "världens äldsta yrke", fick en explosiv laddning. Det svenska samhället hade under en lång tid ignorerat det

faktum att sexhandeln rymmer både våld och utnyttjande av främst kvinnor. Under våren år 1977 tillsattes en statlig utredning om prostitution, som kom att kallas för Prostitutionsutredningen (Olsson, 2006:58). Utredningen var den första i modern tid i Sverige som djupgående studerat prostitution som en samhällsföreteelse och fastslog tydligt att det är ett samhälleligt problem som måste bekämpas. Prostitution kunde således inte vid sidan av andra sociala problem betraktas som en isolerad företeelse, utan i samband med övrig samhällsutveckling och samhällsstruktur. Utredningen som gjordes kom att bli den mest omfattande kartläggningen av prostitution i Sverige och rapporten finns fortfarande tillgänglig (SOU 2010:49:15,64).

Resultaten från prostitutionsutredningen presenterades i en offentlig utredning år 1981. I den officiella rapporten beskrevs prostitution som ett strukturellt problem och en form av patriarkaliskt förtryck mot det kvinnliga könet. Rapporten byggde på prostituerade kvinnors egna berättelser och genererade en rad olika socialpolitiska åtgärder, såsom specialiserade prostitutionsenheter där socialarbetare fick en expertroll. Under 1980- och 1990-talet gjordes forskning om olika parter som förekommer i sexhandel. Forskningen tog sikte på prostituerades egna erfarenheter av samt processer i prostitutionen, sexköpare men också förhållandet mellan köpare och säljare. Majoriteten av dessa studier hade en koppling till socialt arbete och datan hämtades från gatuprostitution. Det var också under denna tid som diskursen patriarkalt förtryck blev institutionaliserat och det uppstod en enighet om att prostitution inte bör finnas i ett jämställt samhälle (Hulusjö, 2013:32f.).

2.2 Svenska sexköpslagen

År 1999 trädde en lag om förbud mot köp av sexuella tjänster i kraft i Sverige, som då var det första landet i världen att straffbelägga köp av sex och samtidigt tillåta försäljning. Prostitution betraktas som ett allvarligt samhällsproblem och medför skador för såväl enskilda individer som samhället i stort. Det övergripande syftet med kriminalisering av köp av sexuella tjänster var att motverka prostitutionen i Sverige och förändra samhällets inställning i frågan. Genom att införa förbudet skulle det finnas en överhängande risk att hamna i en polisutredning vid köp av sexuella tjänster och därmed fungera avskräckande. Kriminaliseringen av köp av sexuella tjänster förmedlar ett viktigt budskap om att samhället bör se exploatering av människor som allvarligt. Vid uppkomsten av den nya lagen fanns ett tydligt fokus på efterfrågan av sexuella tjänster, det vill säga mot sexköpare samt presumtiva sexköpare. Detta eftersom det fanns en

tanke om att prostitution inte existerar så länge det inte finns någon efterfrågan. Vidare finns också ett jämställdhetsperspektiv bakom lagen, då tillgång till en annan individs kropp i många fall handlar om makt. I lagstiftningsärendet anfördes att det är ovärdigt och oacceptabelt att mot ersättning skaffa sig tillfälliga sexuella förbindelse i ett jämställt samhälle. Det gjordes samtidigt en viktig markering gentemot övriga världen kring Sveriges inställning till prostitution (SOU 2010:49:99,13f.).

Sedan den svenska sexköpslagen trädde i kraft kan den som mot ersättning erhåller en tillfällig sexuell förbindelse, det vill säga samlag eller annat sexuellt umgänge, dömas till böter eller högst sex månaders fängelsestraff. Ersättning vid utbyte mot sex kan vara av såväl ekonomisk som av annat slag, exempelvis alkohol eller narkotika. Den säljande parten, som i de flesta fall är en kvinna, kan däremot inte straffas genom sexköpslagen. Det ansågs viktigt att individer som befinner sig i prostitution skulle motiveras till att söka hjälp för att ta sig ur prostitutionen och att det således inte var rimligt att straffa individen i fråga (Stenberg Ribeiro, 2010:50). Lagen förmedlar ett tydligt ställningstagande till samtliga parter som är aktuella i könshandel och speglar en radikalt ny syn på prostitution som samhällsproblem (Olsson, 2006:52).

3. Kunskapsläget

I följande avsnitt presenteras forskning inom prostitutionsområdet. Inledningsvis redogörs tillvägagångssättet i sökprocessen. Forskningen som presenteras är relevant för att uppfylla såväl syfte som frågeställningar för studien.

3.1 Litteratursökning

I syfte att inhämta relevant forskning till det valda området har vi genomfört systematiska litteratursökningar i databaserna LUBsearch och LUBCat, som finns elektroniskt tillgängliga via Lunds universitet. Vi har även gjort sökningar på Google, Libris och statliga myndigheters egna hemsidor. Följande sökord har använts i sökproceduren: "prostitution", "prostitution sverige", "prostitution sweden", "sexhandel", "köp av sexuella tjänster", "sex work", "sexköpslag", "sexarbete", "emotions prostitution", "känslor prostitution", "inträde prostitution" samt "entry prostitution" för att hitta befintlig forskning inom området prostitution.

Litteratursökningen har gjorts på svenska och engelska för att få fram både svenska och internationella studier som genomförts inom området. Vidare har vi länkats till andra relevanta källor via referenslistor i vetenskapliga artiklar och övrig studentlitteratur. Enligt Lind (2014) är det viktigt att identifiera material som är så relevant och rikt på empirisk information som möjligt i förhållande till studiens frågeställningar, i synnerhet då man i kvalitativa studier ofta har ett begränsat undersökningsmaterial (Lind, 2014:129f.). Detta har vi haft i åtanke vid sökning av litteratur till vår studie.

De sökningar som genomförts har resulterat i litteratur i form av forskningsrapporter, vetenskapliga artiklar, avhandlingar, självbiografier samt studentlitteratur som är relevant för det valda området.

3.2 Prostitution idag

Under de senaste decennierna har den svenska prostitutionsmarknaden genomgått stora förändringar. Dagens marknad är mycket differentierad. Prostitution har delvis förflyttats från gatan till nätet. Den vanligaste prostitutionen äger rum inomhus, då mobiltelefoner och internet har minskat behovet av allmän exponering för både köpare och säljare (Hulusjö, 2013:33).

I vilken utsträckning prostitutionsmarknaden är öppen har stor betydelse för att bedöma och mäta omfattningen av prostitution i Sverige. De öppna prostitutionsarenorna som är mest framträdande i Sverige är internet och gatan, vilka är möjliga att studera över tid. Öppen prostitution innebär att prostitutionen köps eller marknadsförs öppet i form av exempelvis annonser via eskort- och sexsidor på internet. Prostitution som sker öppet kan vara lättare att studera. Däremot kan en del metodologiska utmaningar uppstå vid sådana studier, eftersom prostituerade på gatan enkelt kan förflytta sig eller att en annons på internet förekommer på många olika hemsidor. Den dolda prostitutionen som förekommer på exempelvis klubbar, massagesalonger och hotell, är desto svårare att studera. Då människor som säljer sexuella tjänster består av en dold population är det inte helt känt vilka som ingår i populationen eller storleken på denna. Detta i kombination med de svårigheter som finns kring utredning av prostitution innebär att det inte går att få fram data som visar exakta siffror på antal köpare och säljare av sexuella tjänster i Sverige (Mujaj och Netscher, 2015:15f.).

I en studie av Scaramuzzino (2014) gällande sexköpare och sexsäljare på internet analyseras olika prostitutionforum för att belysa vilken betydelse dessa har för makt och inflytande på prostitutionsområdet. Studien syftar bland annat till att skapa en förståelse för hur prostitutionsforum har kunnat utvecklas i Sverige trots den svenska sexköpslagen som innebär en kriminalisering av sexköp. Resultaten visar att forumen är platser för såväl gemenskap som marknad, men det kräver att det finns en balans mellan dessa för att upprätthålla båda delar. Att interagera via prostitutionsforum gör det möjligt för sexsäljare och sexköpare att mötas för att diskutera gemensamma intressen och de regler som bör gälla på prostitutionsmarknaden. Bland de deltagande i studien upplevde sexsäljarna att de var stigmatiserade av samhället i större utsträckning än sexköparna. Vidare upplevde både sexköpare och sexsäljare att de på grund av rådande lagstiftning och politik inom prostitutionsområdet påtvingades en avvikaridentitet. Identiteten kunde omförhandlas på de olika forumen, genom att sexsäljarna exempelvis föredrog att benämna sig som eskorter och sexköpare föredrog att kalla sig själva för kunder (Scaramuzzino, 2014:261ff.).

Sedan år 1995 har gatuprostitutionen i Sverige mer än halverats, vilket behöver förstås i förhållande till den digitala utvecklingen som skett de senaste åren. Uppskattningsvis fanns omkring 200-250 kvinnor i gatuprostitution i Sverige år 2014 (Mujaj och Netscher, 2015:9). Enligt statistik uppgick antal anmälda köp av sexuella tjänster till 848 stycken år 2018 (Statistiska Centralbyrån, 2018). Att bedöma antalet individer som säljer sexuella tjänster i Sverige är däremot svårt då det förekommer på olika prostitutionsarenor och mycket är mörklagt (Stenberg Ribeiro, 2010:35).

Utifrån ett historiskt perspektiv har den svenska statens syn på fenomenet prostitution övergått från att betraktas som ett ordningsproblem, till att idag studeras som ett socialt och jämställdhetsproblem som bör bekämpas. Samhällets syn på prostitution har förändrats över tid, likaså dess insatser och åtgärder. Det sociala arbetets praktik och forskning inom socialt arbete har genererat i ny kunskap om prostitution. Trots ett förändrat perspektiv på fenomenet tycks samhällets intresse än idag rikta sig mot en särskild form av prostitution. Det vill säga den synliga prostitutionen, med kvinnor som säljare och män som köpare (Holmström, 2008:323).

I den senaste omfattningskartläggningen gjord av Länsstyrelsen i Stockholm år 2015, har det konstaterats att det saknas systematiska studier kring erfarenhet av prostitution i Sverige.

Vidare är det få studier som tar upp frågor som rör förekomsten av prostitution samt sexuellt riskbeteende. Jämförelser mellan undersökningar som genomförts med hjälp av olika metoder förekommer också sällan (Folkhälsomyndigheten, 2018). Avseende omfattning och förekomst av prostitution finns det en del kunskapsluckor i tillgängligt material. Forskning som belyser ämnet är begränsat, vilket kan bero på att framställning av kunskap om denna typ av fenomen är komplex. Det finns flera aspekter som spelar roll i frågan om hur prostitution ska tolkas och definieras. Studier och kartläggningar blir därmed svårare att genomföra då det till största del kännetecknas som en dold verksamhet (Holmström, 2008:303). Hulusjö (2013) hävdar att det finns förvånansvärt lite empirisk forskning gällande prostituerades upplevelser och erfarenheter. Däremot har förändringar inom sexbranschen och politiska agendor gällande prostitution medverkat till en utveckling av prostitutionsforskningen (Hulusjö, 2013:31f.).

3.3 Prostitution ur sociala, ekonomiska och psykiska aspekter

Prostituerade kvinnor har sedan långt tillbaka i historien och i olika kulturer befunnit sig i ett socialt, psykologiskt och ekonomiskt underläge. Samtidigt har "det fria valet" under lång tid legitimerat prostitution, då en kvinna som prostituerar sig kan tyckas göra det av fri vilja (Olsson, 2006:58). Det är viktigt att belysa de flera maktperspektiv som spelar roll i ett sådant komplext samhällsproblem. Maktordningar i samband med kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomisk situation har betydelse för varför en individ utsätts för prostitution (Regeringskansliet, 2018:8).

I en rapport från Socialstyrelsen (2007) framgår att sexhandel består av många olika aspekter. Det utgör ett sammanhang med sociala förhållanden såväl som marknadsmässiga, på gatan och på nätet. Prostitution kan många gånger vara en väg att bryta ensamhet och social isolering, däremot varierar erfarenheter av prostitution. En del har ekonomiska skäl att fortsätta, andra känner att det är meningsfullt och/eller tillfredsställande. Det finns även de som upplever skadliga psykiska, fysiska och sociala konsekvenser av sina prostitutionserfarenheter. Att söka sig ur prostitution kan vara krävande och innebära kriser, bearbetning av erfarenheter och skam, frågor som uppstår i nära relationer, ambivalens och återfall. Detta då prostitution i sig kan upplevas som en trygghet och lockelse i vardagen (Socialstyrelsen, 2007:25f).

I en studie gjord av Bernstein (1999) framgår att prostitution kan upplevas som både ekonomiskt och sexuellt befriande. Prostitution kan i vissa fall vara första gången ett betydelsefullt samtycke upplevs. Genom att sexuella kontrakt upprättas kan den prostituerade även få kontroll över sin sexualitet. Bernstein menar att det inte är många yrken som kan mäta sig med den timlön som en prostituerad har. I artikeln används "career prostitution" och "crack prostitution" för att skilja sex i utbyte mot pengar och sex i utbyte mot droger. Å ena sidan kan prostitution leda till ekonomisk autonomi för människor med låg utbildningsnivå och arbetslivserfarenhet, å andra sidan kan prostitution framstå som en dålig erfarenhet om det sker i jakt efter droger (Bernstein, 1999:104f.).

Cobbina och Oselin (2011) skriver i en amerikansk studie om olika faktorer till att kvinnor börjar sälja sexuella tjänster, vilket förklaras genom två olika modeller. Den första menar att kombinationen av psykologiska egenskaper gör kvinnor mer utsatta för att hamna i prostitution. Det vill säga känslor av utanförskap och värdelöshet i samband med tragiska händelser av sexuell karaktär. Den andra modellen används för att förklara kvinnors motivation för att komma in i prostitution. Modellen hänvisar till mellanmänsklig interaktion med och stimulans från andra som är en del av prostitutionens subkultur. Vidare belyser studien ekonomiska behov som ett inträde i prostitution. Kvinnor med lägre socioekonomisk status har inte samma möjligheter till utbildning och sysselsättning, vilket gör det svårare att undvika fattigdom. Som ett resultat kan särskilda överlevnadsstrategier vidtas, som att sälja sexuella tjänster för att klara sig ekonomiskt. Prostitution kan således upplevas som det enda genomförbara alternativet för att få en inkomst. Även drogberoende kan vara en väg in i prostitution. Missbruk förekommer ofta bland kvinnor som säljer sex på gatan. För somliga kan det vara det enda sättet att finansiera ett beroende, framför allt då de saknar utbildning och arbetsfärdigheter. Drogerna kan till en början användas på fritiden innan prostitutionen bedrivs, men i längden utvecklas till att bli en vana och fungera som ett sätt att hantera arbetet (Cobbina och Oselin, 2011:312f.).

I en välfärdsstat som Sverige är andra faktorer än ekonomiska skäl betydande vid inträdet till prostitution. Fredlund et al. (2018) lyfter i en studie fram känslomässiga skäl som en viktig orsak till prostitution i Sverige, något som i sin tur är associerat med sexuella övergrepp. Prostitution används i dessa sammanhang som ett medel för självskada och ett sätt att hantera ångestladdade känslor. Att sälja sex för att lindra ångest har däremot visat sig skapa starkare ångest hos individen, vilket resulterar i en ond cirkel. Resultatet från studien visar

även att en anledning till prostitution i Sverige har med nöje att göra. Att sälja sex mot ersättning beskrivs som roligt och spännande, då personen i fråga gillar att ha sex. De individer som uttryckt prostitution förenat med nöje säljer vanligtvis inte sex regelbundet och hälften av dessa hade bara sålt sex en gång. I de få fall där pengar eller droger varit ett skäl för inträde till prostitution har individen varit över 25 år och det har främst skett via internet (Fredlund et al., 2018:293).

Även Jonsson och Lundström Mattsson (2012) lyfter självskadebeteende som en orsak till att unga väljer att sälja sex mot ersättning, men hävdar att kunskapen kring detta fortfarande är liten bland forskare. Idag finns det ingen etablerad definition av sex som självskadebeteende. Begreppet används på många olika sätt i litteraturen och på nätet, men det är inte lika vanligt att fenomenet beskrivs inom forskningen (Jonsson och Lundström Mattsson, 2012:9,41). Sex som självskada definieras som ”[...] ett mönster av att söka sig till sexuella relationer som innebär att man skadar sig själv, fysiskt och psykiskt. Beteendet orsakar starkt signifikant lidande eller försämrad funktion i skolan, arbetet eller på andra viktiga områden” (Jonsson och Lundström Mattsson, 2012:19).

Jonsson och Svedin (2012) framhåller i sin studie att det på olika sätt är skadligt att sälja sexuella tjänster. Detta kan beskrivas som en form av självskadebeteende eller självdestruktivitet. Ångest beskrivs som ett starkt motiv till att börja sälja sexuella tjänster, vilken ofta bottenar i obearbetade trauman och psykisk ohälsa. Genom att sälja sex i syfte att självskada finns det möjlighet att uppnå ångestlindring som en form av självmedicinering. Andra anledningar till försäljning av sex som framkom i studien är självförakt, skam samt behovet av att bli sedd och bekräftad (Jonsson och Svedin 2012:5,33ff.).

Kramer (2003) menar att mycket av prostitutionsforskningen tar sikte på kvinnors väg in i prostitution, men att det inte finns så mycket forskning kring vilka känslor som finns bland de som befinner sig i en sådan livssituation. I en studie har hon undersökt 119 kvinnor som lever i prostitution och hur deras känslomässiga erfarenheter kommer till uttryck. Resultatet visar att 90 % av kvinnorna beskriver prostitution som en negativ och traumatisk upplevelse. De negativa känslor som beskrivs vid utförande av sexuella handlingar med sexköpare är främst sorg, ilska, värdelöshet, skam och ångest. Känslor av önskvärdhet och spänning förekommer också, men i betydligt mindre utsträckning. Resultatet visar också att en del

kvinnor använder droger som självmedicinering för att lindra de känslor och emotionella skador som prostitutionen medför (Kramer 2003:187,194f.).

Enligt Clark (1990) kan individer som på något vis förödmjukas eller skambeläggs vilja bli osynliga för omgivningen. Som en reaktion på skambeläggningen kan vissa vilja dra sig undan från interaktion samt inbilla sig att ingenting har hänt. Vidare menar Clark att det finns studier som visar att känsla av mindervärde och självförakt kan påverka en individs självbild. Ett exempel som Clark tar upp är våldsutsatta kvinnors känslor av skam, själväckel och skuld. På grund av dessa känslor kan kvinnor som blivit utsatta för psykiskt eller fysiskt våld inte framkalla mer kraftfulla känslor i form av ilska och vrede, som istället skjuts under medvetandets nivå (Clark, 1990:310ff.).

4. Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt ges en beskrivning av studiens huvudsakliga teoretiska utgångspunkt, det emotionssociologiska perspektivet, vilket presenteras med hjälp av Goffmans skambegrepp och Scheffs stigmabegrepp. Inledningsvis presenteras en motivering av vald teori.

4.1 Teorival

Det emotionssociologiska perspektivet har en viktig roll för att förstå hur människor tänker och känner. Vi anser att det är relevant för att kunna analysera kvinnornas berättelser gällande inträdet i prostitution och upplevelser samt känslor av att befinna sig i denna livssituation. Vidare kommer Scheffs skambegrepp och Goffmans stigmabegrepp att lyftas. Valet att använda begreppet skam grundar sig i att det är en känsla som har en betydande roll vid mänskligt samspel och hur individen i fråga förhåller sig till andra känslor. Det finns olika teorier om skam. Utgångspunkt tas i Scheffs teori, men vi belyser även teoretikerna Elias och Simmels syn på begreppet. Begreppet stigma kan motiveras utifrån att prostituerade ofta tillskrivs attribut som bidrar till stigmatisering. De känslor som kan uppstå i samband med stigma är exempelvis skam och förlust av självförtroende. Det finns en nära koppling mellan stigma och skam, men det innebär inte att det ena måste leda till det andra. Kvinnornas prostitutionserfarenheter kan inte enbart förstås utifrån ett av dessa begrepp, då begreppen belyser olika synvinklar av uppsatsens ämne. Av denna anledning

anser vi att både skam och stigma är högst relevanta för att besvara våra frågeställningar och kan därmed komplettera varandra.

4.2 Emotionssociologiskt perspektiv

Det emotionssociologiska perspektivet betonar sociala problems emotionella och relationella komponenter (Scheff och Starrin, 2013:186). För att få en förståelse för det mänskliga handlandet behövs en förståelse för hur människor tänker och känner. Emotioner ingår i ett socialt sammanhang och skapas i mänskliga interaktioner samt i samband med andra handlingar. Utifrån detta kan emotioner beskrivas som både ett föremål för och orsak till sociala handlingar (Wettergren, 2013:11). Emotioner ger således en förklaring till hur det står till med relationerna till andra individer och samhället i stort. Utan att betrakta vissa mänskliga beteende genom ett emotionsperspektiv skulle dessa beteenden vara svåra att begripa (Dahlgren och Starrin, 2004:15f.). I vår upplevelse ingår stigma i det emotionssociologiska perspektivet eftersom det rör känslor som exempelvis skam, men det kan även kategoriseras som ett avvikelsesociologiskt perspektiv.

4.3 Skam

Skam kan beskrivas som ett ont vilket drabbar individer och i vissa fall även kollektiv, på ett förödande vis (Dahlgren och Starrin, 2004:135). Redan vid uppfostran är det tydligt vilken betydelse skam har för att individen ska hålla sig inom ramen för vad som betraktas som ett acceptabelt socialt beteende (Wettergren, 2013:40).

Scheff och Starrin (2013) menar att skam är den viktigaste emotionen i samspelet mellan människor och har många sociala samt psykosociala funktioner. Vidare kan skam uppstå i tillstånd som innehåller verkliga eller upplevda hot mot våra sociala band, vilket gör att den uppmärksammar svårigheter i en relation. Skam har även en avgörande roll vid kontroll av uttryck och hur den enskilde förhåller sig till andra emotioner. Uttryck för exempelvis ilska, rädsla, sorg eller kärlek kan hållas tillbaka eftersom rädslan av skam tar över. Det kan medverka till att individen skäms så mycket för sina känslor att de totalt trängs bort (Scheff och Starrin, 2013:190f.).

Scheff hävdar att ett första steg för att nå en vetenskaplig definition av begreppet skam är att använda begreppet som ett samlingsnamn för en grupp av olika känslor, vilket uppstår då en

individ ser sig själv på ett negativt sätt genom andras ögon. Andra begrepp som är närbesläktade med de känslor som uppstår hos en individ när denne ser sig själv negativt genom andras ögon är ovärdig, otillräcklig samt avvisad. Enligt Scheff kan känslan av skam uppstå även vid tillfällen då en individ anser sig själv få för mycket av det goda, i förhållande till vad individen anser sig själv förtjäna. Skam är något som rutinemässigt återfinns i en individs tankar och kan ta sig i uttryck genom bland annat blyghet, dåligt samvete, låg självkänsla samt anspråkslöshet (Dahlgren och Starrin, 2004:89).

Skam och dess koppling till sociala band mellan människor är grundläggande för att förstå och komma med lösningar av sociala problem. Scheff och Starrin (2013) skiljer mellan konstruktiv och destruktiv skam. Den konstruktiva skammen skyddar vänskap och goda sociala relationer, i form av att den varnar individen för att agera på ett sätt som kan skada de sociala banden. Den destruktiva skammen kan däremot skapa allvarliga problem och innebära att individen utsätts för andras hån, förödmjukelser och kränkningar. Den skam som undertrycks kan även bli destruktiv, vilket kan utvecklas åt två olika håll: våldsamheter eller psykisk ohälsa, i samband med att skammen förblir instängd och obefriad (Scheff och Starrin, 2013:186,191). Skam som inte blir erkänd kan enligt Scheff leda till ett avståndstagande från människor eller situationer som får individen att skämmas. Det kan även leda till depression samt en känsla av att vara isolerad och att individens självkänsla bryts ner. Konflikter och destruktiva interaktioner är också vanligt eftersom skam och aggression göder varandra (Wettergren, 2013:41).

Scheff kopplar stolthet till skam och hävdar att sann stolthet är den känsla som träder in när något som den enskilde strävat efter blir som förväntat. Det kan således förstås som resultatet av bekräftelse och framgång för individen. I dagens moderna samhälle tycks människor inte vilja visa stolthet eller skam, vilket beskrivs som problematiskt. Skamkänslor och känslor av stolthet kan i sig själva framkalla skam hos den enskilde. För vuxna människor är det tydligt att skammen inte bara är en biologisk process, utan även ett socialt och kulturellt fenomen (Dahlgren och Starrin, 2004:89,95).

Historiskt sett har människor ur högre sociala klasser betraktat människor ur lägre sociala klasser med nedlåtenhet. Än idag finns det fördomar och myter om utsatta människor som är fattiga, arbetslösa och psykiskt sjuka. Att vara beroende av samhällets välfärdssystem betraktas som skamligt, vilket medverkar till att individer som är beroende skäms över sin

livssituation. I en studie av Zawadski och Lazarsfeld från år 1935 analyserades ett sextiototal självbiografier skrivna av arbetslösa. Resultatet visade att många arbetslösa inte bara var utsatta för lidande orsakat av fattigdom, utan även lidande som orsakats av förändrad social status. De beskrev en förlorad självkänsla och värdighet (Scheff och Starrin, 2013:194f.).

Elias och Simmel är två andra teoretiker som redogör för skambegreppet. Elias (1991) hävdar att skam är en känsla som inte endast är personlig, utan även ett inslag i den sociala kontrollen från samhället. I hans analys av civilisationsprocessen har begreppet skam haft en stor betydelse. Civilisationsprocessen medför inskränkning i människors emotionella utagerande. Några av de emotioner som moderna människor behöver lära sig att kontrollera är skam, ilska och förlägenhet, framförallt i mötet med andra människor. Skamkänsla är något som uppstår vid givna tillfällen och kan ses som en rädsla för andra individers överlägsna attityder. Vidare kan skam betraktas som en komplex blandning som innehåller hämning, själväckel och en känsla av isolering. Enligt Elias har skam fått en större betydelse genom samhällets utveckling och är viktig för att förklara förändringar i beteenden, kroppsfunktioner, sexualitet, ilska samt etikettsregler (Elias, 1991:359ff.).

Simmel hävdar att skam är brett och kan omfatta allt från förlägenhet och beröm som är oförtjänt, till moralisk överträdelse av högsta grad. Det finns däremot en gemensam nämnare, en stark betoning av jagkänslan. När en individ skäms uppstår en känsla av att det egna jaget förstärks i uppmärksamhet från andra, denna förstärkning är samtidigt bunden till överträdelse av någon norm. Grunden till känslan av skam kan ha många olika orsaker. Den plåga som skammen medför består många gånger i osäkerhet gällande huruvida individen ska låta sitt jag framträda eller undertrycka det. Skam är en känsla som är självbetraktande. Människor har en förmåga att döma sig själva och göra sig till objekt. Genom att sociala grupper eller andra människor finns representerade i den enskilde kan samma känslor som finns för andra upplevas av individen. Det innebär att känslan av skam kan uppstå hos den enskilde även då den andre inte är närvarande. Uppfattningen om att det finns en skillnad mellan en enskild individs handlingar och förväntningar från andra är en förutsättning för att känslan av skam ska uppstå (Dahlgren och Starrin, 2004:81ff.).

4.4 Stigma

Stigma härstammar från grekerna som använde begreppet för att beteckna kroppsliga tecken som var ämnade att visa något ovanligt eller nedsättande i en individs moraliska status. För att markera att en individ var utstött, brottsling, förrädare och någon som skulle undvikas, skars eller brändes tecken in på den enskildes kropp. Idag har begreppet en liknande betydelse som den ursprungliga, men avser snarare en individs olycksöde än dess kroppsliga drag (Goffman, 2011:9).

Begreppet stigma innefattar känslor av skam, förlust av självförtroende och degradering. Det finns en nära koppling mellan stigma och skam, även om det ena nödvändigtvis inte måste leda till det andra. Många gånger är däremot skammen närvarande då den stigmatiserade ständigt blir påmind om att det är skamligt, förödmjukande och kränkande att vara på ett särskilt sätt eller tillhöra en grupp som det finns fördomsfulla attityder mot (Scheff och Starrin, 2013:196).

Goffman (2011) menar att det i varje samhälle finns olika medel för att sortera människor i kategorier. Inom varje kategori bestäms vilka egenskaper som bör uppfattas som vanliga och naturliga. Redan vid första anblick då en människa dyker upp i vår närvaro finns en tendens att kategorisera denne utifrån de förväntningar som finns hos den enskilde. Dessa förväntningar uppstår redan vid ett första möte, då vi utgår från de första intryck som individen signalerar och i sin tur formar dessa till normativa förväntningar. Det är inte förrän en individ uppfyller eller misslyckas med att uppfylla ställda krav som vi blir varse om att det finns olika föreställningar om hur en individ bör vara. Vidare beskriver Goffman att en individ å ena sidan har en faktiskt identitet, vilket innebär de egenskaper och den kategori som den enskilde faktiskt är förbunden med. Å andra sidan kan individen ha en virtuell identitet, vilket handlar om den karaktär som personen tillskrivs genom andras intryck (Goffman, 2011:9ff.).

Om en människa besitter en mindre önskvärd egenskap som gör denne olik från andra personer i samma kategori, så betraktas personen i fråga som utstött. Att bli stämplad på detta vis innebär ett så kallat stigma, framförallt då den kränkande effekten är stor. Det är däremot inte alla oönskade egenskaper som berörs av detta, utan enbart de som anses vara oförenliga med tanken om hur en viss typ av människa bör vara. Begreppet stigma kan

således användas som en benämning på en egenskap som upplevs starkt misskrediterande. Goffman hävdar vidare att det finns en tro om att en individ som är behäftad med ett stigma inte är helt mänsklig. Utifrån det vidtas ibland diskriminerande åtgärder av olika slag, vilket i sin tur påverkar vederbörandes livsmöjligheter. En stigmatiserad individ lever ofta med en osäkerhet kring hur denne kommer att identifieras och bemötas av normala. I samband med det kan en känsla av att inte veta vad andra tycker och tänker uppstå hos individen. Känslan av att vara ifrågasatt är ständigt närvarande (Goffman, 2011:9ff.,22).

Det är viktigt för en individ som är behäftad med ett stigma att ha en god förmåga att samverka med människor som betraktas som normala. Om individens olikhet från andra människor inte märks vid första anblick kan det nämligen öppna upp möjligheter för den enskilde. På grund av de fördelar som är förknippade med vad som betraktas som normalt, är det inte helt ovanligt att den stigmatiserade försöker undvika att dennes brister blir bekanta för andra. Detta kan orsaka problem för individen som i olika situationer behöver bestämma huruvida han eller hon öppet ska visa hur denne mår eller inte, att spela teater eller inte, att ljuga eller tala sanning (Goffman, 2011:51,84).

En person kan genom sociala band vara förenad med en individ som är stigmatiserad. Det kan medföra att samhället i vissa avseenden behandlar dem som en enhet, exempelvis frun till en mentalpatient eller dotter till en brottsling. Den anhörige delar i viss mån det som drabbat den stigmatiserade, i form av dåligt anseende. Stigmat kan sprida sig till de som står individen närmast, vilket kan vara en anledning till att förbindelser med den stigmatiserade undviks eller avbryts (Goffman, 2011:38f.).

5. Metod

Utifrån det insamlade empiriska materialet i form av självbiografier har vi för avsikt att utveckla en förståelse för kvinnors berättelser om vägen in i prostitution samt känslor och upplevelser av att befinna sig i denna livssituation. I följande avsnitt presenteras studiens metodologiska tillvägagångssätt och diverse metod aspekter som är angeläget att lyfta fram.

5.1 Metodologiska överväganden

Undersökningen har genomförts med hjälp av en kvalitativ metod i form av innehållsanalys av självbiografiska verk. Metoden är en av de vanligast förekommande vid kvalitativ analys av dokument och innebär att man söker efter underliggande teman i den data som ska analyseras. Det finns olika sätt att gå tillväga för att komma fram till dessa. Vanligast är att teman växer fram genom exempelvis korta citat från texten (Bryman, 2018:677ff.). Texter av olika slag förekommer i nästan alla sammanhang i ett modernt samhälle, därmed finns det flera skäl att studera de inom samhällsvetenskapen. Dessa formar individers föreställningar om hur samhället är och bör konstrueras (Boréus, 2015:157f.).

Då vårt intresse är att undersöka och tolka kvinnors berättelser av prostitution anser vi att en kvalitativ innehållsanalys är mest lämplig för studien. En kvalitativ metod ger möjlighet till viktiga insikter som inte hade gått att få fram genom en kvantitativ undersökning som betonar orsakssamband (Johannesen, Tufte och Christoffersen, 2020:82). Gällande kvinnornas upplevelser hade dessa därmed varit svåra att fånga med hjälp av en kvantitativ metod, som i huvudsak är inriktad på siffror samt data som är handfasta och entydiga. Till skillnad från kvantitativ forskning som fokuserar på människors beteende är den kvalitativa forskningen inriktad på den mening som detta beteende rymmer (Bryman, 2018:487f.). Då vi använt självbiografiska verk som empiri är det ett sätt att uppfatta prostitution utifrån berättarens perspektiv. I studien har vi således kunnat undersöka de känslor och upplevelser som prostitutionen rymmer. Utifrån att området prostitution innehåller ett stort mörkertal hade det även varit svårt att få fram överensstämmande siffror med hjälp av en kvantitativ metod.

Med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys har vi fått möjlighet att utveckla en djupare förståelse av prostituerade kvinnors upplevelser och känslor kring deras livssituation, genom att leta efter bakomliggande teman som beskriver detta. Genom att analysera personliga berättelser kan kunskap utvecklas avseende individens meningsskapande, det sociala livets komplexitet samt relationer i vardagslivet. Självbiografier ger således den som studerar materialet ett inifrånperspektiv på berättarens liv. Analys av denna typ av empiri synliggör en individs subjektiva liv och erbjuder en möjlighet att ta del av den enskildes beskrivningar. Vidare kan studier av livsberättelser betona människors vardagliga erfarenheter, samtidigt som regler samt tolkningsramar för hur individen förstår sig själv och andra synliggörs

(Johansson och Öberg, 2008:75). Det som har påverkat valet av metod är studiens frågeställningar samt vad som är möjligt att genomföra utifrån tidsramen för studien (Johannesen, Tufte och Christoffersen, 2020:82f.).

I förhållande till andra kvalitativa metoder, exempelvis intervjuer, påverkas inte texter av forskaren i samband med de frågor som ställs. Med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys ges författarna möjligheten att med egna ord beskriva och lyfta det som är av betydelse. Det innebär att de själva väljer vad som är relevant och i vilken utsträckning de vill utveckla sina resonemang. Metoden minskar risken för att viktiga händelser glöms bort, vilket kan vara förekommande under en intervju. Däremot är nackdelen med en kvalitativ innehållsanalys att flexibiliteten är begränsad då det inte finns utrymme att ställa fördjupande frågor (Lind, 2014:127f.). Det finns således ingen möjlighet att anpassa vilken information som är möjlig att få, vilket hade varit möjligt vid en intervju då informanten eventuellt hade kunnat rekonstruera vissa händelser (Johannesen, Tufte och Christoffersen, 2020:136f.). Vår uppfattning är dock att det går att få fram olika nyanser och komplexitet av fenomenet prostitution samt erfarenhet kopplad till detta, med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys, trots att metoden inte ger möjlighet till följdfrågor.

5.2 Urval

För att hitta relevant empiri till det vi ämnat undersöka har våra frågeställningar varit vägledande när vi sökt efter empiri som skildrar prostituerade kvinnors livsberättelser. Vi har under urvalsprocessen varit öppna för andra källor än självbiografier, exempelvis bloggar. Vid sökning av bloggar via internet och läsning av dessa fann vi däremot att de inte gav oss tillräckligt med information för att besvara studiens frågeställningar. Bloggar som empiri valdes därmed bort. Vi har valt att utgå från ett målstyrt urval. Det innebär att vi strävat efter att välja texter som varit relevanta för våra frågeställningar. Vid val av målstyrt urval har vi således haft i åtanke att välja självbiografier utifrån dess relevans för att få en förståelse för kvinnors erfarenheter av prostitution (Bryman, 2018:498). En riktlinje vi haft är att urvalet skulle vara tillräckligt stort för att kunna besvara våra frågeställningar. Det viktigaste har varit att självbiografierna innehåller riklig information, med olika variationer, snarare än att utgå från antal självbiografier (Johannesen, Tufte och Christoffersen, 2020:101f.).

För att hitta självbiografier läste vi inledningsvis kortfattade beskrivningar av fem självbiografier som behandlar ämnet. Efter att ha läst samtliga beskrivningar och tittat igenom böckerna föll valet på två självbiografier som vi ansåg vara mest väsentliga för studien. De självbiografier som föll bort från urvalet var de som inte passade våra urvalskriterier och där prostitution inte hade en central roll i berättelsen. Vidare ansåg vi att de självbiografier som valdes ut innehöll rikligt med information.

Vid sökning av empiri har vi varit öppna för självbiografier skrivna av såväl självständiga författare såsom självbiografier skrivna med hjälp av medförfattare. De självbiografier som vi har valt att använda i studien är *Spelat liv* av Louise Eek och *14 år till salu* av Caroline Engvall, vilka tillsammans utgör cirka 400 sidor text. En av självbiografierna, *14 år till salu*, är skriven tillsammans med en medförfattare.

Vid val av självbiografier har vi valt att utgå från olika kriterium. I första hand kommer denna studie att utgå från den heterosexuella prostitutionsformen med män som köpare och kvinnor som säljare. Av den anledningen var ett kriterium att självbiografierna skulle vara skrivna av kvinnliga författare. För att skapa en någorlunda bredd i vårt material och en förståelse för hur olika kvinnor beskriver sin situation har vi inte begränsat oss till någon tidsaspekt i förhållande till när självbiografierna är skrivna. Vidare har vi valt att begränsa urvalet till att endast omfatta självbiografier skrivna på svenska och som skildrar berättelser om prostitution i Sverige. Då trafficking, eller människohandel, inte kommer belysas i denna studie så har vi valt bort självbiografier som berör detta. Det är enligt Lind (2014) viktigt att identifiera material som är så relevant och rikt på empirisk information som möjligt i förhållande till studiens frågeställningar, i synnerhet då man i kvalitativa studier ofta har ett begränsat undersökningsmaterial (Lind, 2014:129f.).

5.3 Bearbetning och analys

Rennstam och Wästerfors (2015) nämner tre arbetssätt som är grundläggande vid samhällsvetenskapliga analyser: att sortera, reducera och argumentera. Genom sortering av ett material kan ordning skapas, medan reducering skapar skärpa och koncentration. Vidare är det viktigt att argumentera för att kunna åstadkomma en självständighet i förhållande till tidigare forskning och teorier som hänvisas till (Rennstam och Wästerfors 2015:220,231).

Vid bearbetning av vårt material har vi analyserat självbiografierna i olika steg. Inledningsvis har vi läst de noggrant och så förutsättningslöst som möjligt för att på så vis få en helhetsbild av innehållet. Bryman (2018) beskriver en initial kodning som mycket detaljerad, där en kod tillskrivs respektive textrad för att få ett första intryck av de data som används. Det har således inneburit att vi under studiens gång haft ett öppet sinne för att kunna ta fram koder som vi ansett vara av relevans för vår studie (Bryman, 2018:691). Läsning av självbiografier har gjorts enskilt och anteckningar har förts i ett gemensamt dokument. Anteckningarna har varit kopplade till kvinnornas beskrivningar om vägen in i prostitution samt känslor och upplevelser av att befinna sig i denna livssituation.

Efter att ha läst självbiografierna har anteckningarna jämförts och diskuterats för att komma fram till relevanta koder. En fokuserad kodning inleddes, vilket innebär att fokus lades på de mest förekommande och informationsrika koderna utifrån den empiri vi tagit fram. Detta gjordes genom ytterligare inläsning av materialet för att kunna sortera innehållet i självbiografierna och på så vis bli förtrogna med vårt material. För att kunna utveckla en kodningsram av vårt material har vi letat efter begrepp kopplade till prostitution och kvinnornas upplevelser. De koder som återkom i självbiografierna bildade i sin tur olika teman. Det har förekommit liknande mönster såväl som skillnader i berättelserna. Sortering av materialet gjordes även för att skapa ordning i analysen. Detta var särskilt viktigt då självbiografierna sammanlagt omfattade cirka 400 sidor text.

Då det inte funnits utrymme att använda allt i vårt insamlade material har en reducering gjorts, det vill säga att vi valt bort vissa delar. Målet har varit att skapa en god representation av vårt material för att kunna återge det på ett selektivt, men samtidigt rättvist sätt. Reducering av materialet har även gjorts för att ta fram det som är innehållsrikt och teoretiskt intressant kring kvinnors prostitutionserfarenheter. Vid inläsning av våra texter har vi valt ut citat från självbiografierna som tydligast illustrerar det vi avser belysa med vår studie, vilket presenteras i avsnittet resultat- och analys (Rennstam och Wästerfors, 2015:228).

De teman som växt fram i kvinnornas berättelser har synliggjort olika motiv till inträdet i prostitution. Vidare har de teman som kunnat utläsas lyft fram känslor och upplevelser av att befinna sig i prostitution (Jönson, 2010:56). De teman som slutligen kunde utläsas och som även analysen bygger på är: *självförakt efter traumatiska upplevelser, behov av bekräftelse,*

ångestframkallande och ångestdämpande, ekonomiska komponenter och rädsla för omgivningens reaktioner.

För att besvara våra frågeställningar har vi även tolkat empirin och de teman som växt fram med hjälp av teorierna skam och stigma, för att på så vis få en djupare förståelse. Valet av teorier vid analysarbetet gjordes i ett tidigt skede. När vi började läsa en av självbiografierna uppmärksammade vi att skam var återkommande. Även i den andra självbiografin beskrevs samma känsla. Då skam var en gemensam faktor i båda självbiografierna samt att begreppet förekom vid inläsning av tidigare forskning, ansåg vi att teori om skam var relevant att använda i vår studie. Däremot upplevde vi att endast skam inte var tillräckligt för att förstå kvinnornas väg in i prostitution samt upplevelser och känslor av att befinna sig i denna livssituation. Utifrån självbiografierna kunde vi även utläsa att det fanns en rädsla för att bli stämplad som prostituerad, därmed har stigma också fått utgöra vår teoretiska utgångspunkt.

5.4 Förförståelse

Vid genomförandet av en studie är det svårt att förhålla sig helt objektiv eller värderingsfri. Val av ämne grundar sig många gånger i ett intresse som väcker nyfikenhet och reflektion, vilket kan speglas i personliga värderingar och känslor. Detta kan ligga till grund för forskarens förförståelse (Bryman, 2018:64). Prostitution är ett område som kan upplevas känsligt och bilda starka känslor i samband med att det diskuteras. Det kan även finnas en del fördomar gentemot individer, i detta fall kvinnor, som säljer sexuella tjänster. Fangen (2011) hävdar att det är viktigt att vara medveten om fördomar som finns hos den enskilde och att det finns en förståelse för hur dessa kan påverka analysarbetet (Fangen, 2011:44).

Under vår utbildning har prostitution som ett socialt problem inte behandlats i någon större omfattning. Vid uppstarten av studien var därmed vår kunskap inom ämnet prostitution begränsad och till stor del präglad av egna förutfattade meningar. Tidigare har vi haft tankar om att vägen in i prostitution främst är ett resultat av andra sociala problem, såsom exempelvis missbruk och ekonomisk utsatthet. Detta eftersom vi i samband med tidigare arbetslivserfarenhet varit i kontakt med individer som prostituerat sig av dessa anledningar. Hur prostituerade kvinnor framställs i samhället kan också ha betydelse för vår förförståelse, då den bild som förmedlas i exempelvis filmer och på sociala medier är stereotypisk. Ett

viktigt mål med studien är därmed är att slå hål på myter för att kunna bygga upp en mer tillförlitlig kunskap.

5.5 Metodens tillförlitlighet

Reliabilitet och validitet är två viktiga aspekter vid kvantitativa undersökningar som gör det möjligt att mäta kvaliteten på en studie. Bryman (2018) hävdar däremot att det råder en viss tveksamhet kring tillämpning av såväl reliabilitetskriterier som validitetskriterier i kvalitativa undersökningar. Den huvudsakliga anledningen är att dessa kriterier förutsätter att resultatet visar på en enda och absolut bild av den sociala verkligheten. Enligt kvalitativa forskare kan det finnas mer än bara en beskrivning av denna verklighet. I förhållande till reliabilitet och validitet finns det alternativa kriterier vid kvalitativa studier. Begreppen tillförlitlighet och äkthet kan användas vid bedömning av sådana (Bryman, 2018:467).

En av de grundläggande kriterierna för bedömning av en kvalitativ studie är tillförlitlighet. Tillförlitlighet inom kvalitativ forskning består av fyra delkriterier: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera. Det kan finnas många olika sätt att beskriva en social verklighet, men det är trovärdigheten i forskarens beskrivning som avgör huruvida andra människor upplever den som acceptabel. För att skapa trovärdighet i en studie är det viktigt att den utförs i enlighet med de regler som är aktuella (ibid). I samband med att vi redogjort för studiens genomförande samt hur vi resonerat kring vårt metodval har det fått betydelse för studiens transparens, vilket i sin tur bidragit till studiens trovärdighet (Svensson och Ahrne, 2015:25).

Att uppnå tillförlitlighet kan vara svårt vid användning av självbiografier som empiri då varje läsare kan uppfatta och tolka en text på många olika sätt, exempelvis beroende på individens förståelse och värderingar. Vi är medvetna om att det aldrig finns några entydiga läsningar av självbiografier, således har vi redogjort för våra tolkningar för att ge en förklaring till varför de kan förstås på ett visst sätt (Boréus, 2015:174). För att kunna skapa en objektiv bild av vårt material och undvika missförstånd har vi i studien använt olika citat som beskriver kvinnornas prostitutionserfarenheter. I en av självbiografierna har språkliga faktorer påverkat vår förståelse och tolkning av vissa delar av innehållet. Detta eftersom författaren återkommande använder sig av metaforer för att beskriva upplevelser och känslor. För att

öka tillförlitligheten har vi valt bort de citat som upplevdes svårtolkade, däremot har citaten inte påverkat vår förståelse av helheten i kvinnans berättelse.

I denna studie har vi valt två självbiografier, varav den ena är skriven tillsammans med en medförfattare. Trots att 14 år till salu är skriven med hjälp av en medförfattare, anser vi inte att detta påverkar tillförlitligheten då huvudpersonen varit delaktig i skrivprocessen. De berättelser som framställs av kvinnorna som skrivit självbiografierna är skrivna utifrån deras subjektiva upplevelser av prostitution. Det är således deras egna minnen, känslor, erfarenheter samt tankar som skildras. Detta innebär en svårighet med att generalisera våra resultat i en större kontext, vilket kan ha påverkat studiens tillförlitlighet. Att inte kunna generalisera på samma sätt som vid en kvantitativ metod betyder däremot inte att generalisering har varit helt irrelevant för vår studie. I studien har vi på ett lättare sätt kunnat argumentera för vissa allmänna tendenser, eftersom vi har analyserat två olika självbiografier skrivna av kvinnor från olika platser och tidsperioder i Sverige som sedan jämförts. Detta i förhållande till om vi endast valt att utgå från en självbiografi. För att skapa trovärdighet har vi valt att lyfta både exempel och citat från självbiografierna som visar på mångfald och variation i vårt material (Rennstam och Wästerfors, 2015:228). Något som vi haft i åtanke är att resultatet hade kunnat se annorlunda ut vid undersökning av ytterligare en självbiografi, då denna skulle kunna avvika från det vi kunnat se i de andra självbiografierna. Det har varit viktigt att under studiens gång ständigt vara kritisk och att generalisera med stor försiktighet (Svensson och Ahrne, 2015:27f.).

Vid analys av självbiografier finns det inte något utrymme för levande samtal som vid intervjuer. Däremot kan vi få en mer nyanserad bild av det vi vill undersöka eftersom kvinnorna som skrivit självbiografierna troligtvis haft mer tid för reflektion. Beroende på när självbiografierna är skrivna kan även tillförlitligheten påverkas. Det är viktigt att ha i åtanke att båda självbiografierna är skrivna i efterhand och att minnesbilder från tiden som prostituerad kan förändras. Vi har valt att utgå från kvinnornas berättelser i förhållande till den tidpunkt då de är författade och inte den tidpunkt då det som beskrivs ägde rum.

Tillförlitligheten kan också påverkas vid användning av självbiografier då det aldrig går att kontrollera sanningshalten i människors berättelser, vilket innebär att vi inte kommer kunna avgöra om vår empiri är helt sanningsenlig. Det finns däremot inte skäl till att inte betrakta självbiografierna som sanningsenliga, då innehållet är av känslig och personlig karaktär.

Enligt Bryman (2015) är det viktigt att hantera empirin varsamt vid användning av självbiografier (Bryman, 2015:659). Då vi har en egen referensram i förhållande till uppsatsämnet kan det finnas en risk att tolka materialet utifrån de uppfattningar vi har om prostitution. Detta har vi redogjort för i avsnittet förförståelse för att på så vis synliggöra vår tidigare kunskap och personliga värderingar. Vi har under arbetets gång varit uppmärksamma på hur dessa kan påverka resultatet. Empirin har hanterats varsamt då vi varit så objektiva som möjligt i förhållande till kvinnornas berättelser och inte låtit vår förförståelse styra oss i en viss riktning.

5.6 Forskningsetiska överväganden

Etiska frågeställningar är sådant som aktualiseras under forskningens gång. Det innebär att etiska principer alltid bör beaktas vid genomförandet av en undersökning. Grundläggande etiska frågor handlar om frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de individer som är involverade i forskningen (Bryman, 2018:165ff.).

Utifrån de etiska principerna ska den som genomför undersökningen informera berörda individer om den aktuella undersökningens syfte och villkor enligt informationskravet.

Deltagandet i undersökningen är frivilligt och man har som enskild rätt att bestämma över sin egen medverkan enligt samtyckeskravet. Vidare ska deltagarnas personuppgifter förvaras och behandlas med största möjliga konfidentialitet enligt konfidentialitetskravet. Dessutom får de uppgifter som framkommer om enskilda deltagare endast användas för forskningsändamål enligt nyttjandekravet (Bryman, 2018:170f.). I samband med vår studie har vi beaktat och fört diskussion kring samtliga av dessa.

Det är tillåtet att använda sig av information som publicerats offentligt utan att samtycke krävs.

Då vi har valt att genomföra en kvalitativ innehållsanalys av självbiografiska verk förutsätter vi att författarna har gjort nödvändiga ställningstaganden inför publicering av det material som rör dem själva. Det innefattar i huvudsak de etiska principerna. Vid intervjuer kan deltagaren vägra att svara på frågor utan att ange orsak till det. Sådant kan många gånger bero på frågor som är av känslig art och som upplevs för privata, bland annat kan det handla om sexuella aktiviteter (Bryman, 2018:180f.). Intervjuer kan vara ett möjligt tillvägagångssätt för att besvara våra frågeställningar, men det hade troligtvis blivit svårare att uppfylla de krav som ställs kring de etiska principerna. Detta eftersom det råder en viss känslighet gällande området prostitution,

vilket hade gjort det svårt för oss att exempelvis formulera frågor som inte är av känslig art. Vid en eventuell intervju hade ett alternativ kunnat vara att vända sig till yrkesverksamma för att få en insyn i prostitution som fenomen, men då vårt intresse är att undersöka ämnet ur ett brukarperspektiv hade nuvarande problemställning och forskningsfrågor inte längre varit undersökningsbara.

I förhållande till självbiografiska berättelser har kvinnorna gjort ett val att publicera materialet för allmänt bruk. Det anses således inte inkräkta på deras privatliv eftersom de själva valt att publicera sina livsberättelser för andra att ta del av. Vidare är självbiografier som ska bli utgivna av ett förlag en process som sker i många steg. Kvinnorna bör därmed haft tid att reflektera över valet att publicera respektive självbiografi, därav upplever vi inte att det är etiskt problematiskt att använda deras berättelser. Frågeställningarna och sättet på vilket dessa ska undersökas i studien kan därmed anses vara etiskt försvarbara.

Då vår empiri utgörs av självbiografier har det varit viktigt att vi under processens gång haft i åtanke att dessa ska återges på ett korrekt sätt. Innebörden i texterna ska inte ändras eller vinklas på ett sätt som inte är representativt för de verkliga berättelserna. I självbiografierna beskriver kvinnor som lever eller levt i prostitution deras subjektiva upplevelser. Det är personliga förhållanden som kan vara känsliga att beröra, vilket vi beaktat vid användning av materialet genom att ta del av deras beskrivningar med respekt och omtanke. Kvinnornas kunskaper och berättelser i förhållande till sina prostitutionserfarenheter är värdefulla för vår analys och för att skapa en fördjupad förståelse av prostitution som fenomen. En risk med vår uppsats är att vi gör alternativa tolkningar av de teman som är återkommande i kvinnornas berättelser. Det kan bidra till att vi reproducerar eller skapar nya kategoriseringar gällande prostituerade och kan påverka synen på prostitution. Användning av begreppet prostituerad för att beskriva kvinnor som säljer sex kan leda till ytterligare stigmatisering. Då vi i vår analys med hjälp av citat lyfter fram kvinnornas egna beskrivningar samt att begreppet återkommer i tidigare forskning, anser vi inte att detta är etiskt problematiskt.

6. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras studiens analys med hjälp av teorier om skam och stigma. Analysen bygger på granskning av kvinnors berättelser med prostitutionserfarenhet, vilket framställs i självbiografierna *Spelat liv* och *14 år till salu*, som utgör empirin i vår studie.

Huvudpersonen i Spelat liv heter Louise och den prostitutionsform som är förekommande i hennes berättelse är inomhusprostitution, då kontakt med sexköpare tas via sexklubbar. I självbiografin 14 år till salu heter huvudpersonen Tessan, som etablerar kontakt med köpare via internet. Den prostitutionsform som synliggörs i hennes berättelse är internetprostitution. I självbiografierna använder kvinnorna vid olika tillfällen andra namn än sina egna, därmed kan dessa förekomma i citaten.

För att göra analysdelen mer lättöverskådlig har vi delat upp den i olika underavsnitt med teman som är kopplade till våra frågeställningar. Inom ramen för respektive tema kommer citat återges från självbiografierna som beskriver kvinnornas upplevelser av prostitution. I anslutning till de citat som valts ut presenterar vi vår tolkning av kvinnornas berättelser med hjälp av det emotionssociologiska perspektivet och Scheffs skambegrepp samt Goffmans stigmabegrepp.

6.1 Självförakt efter traumatiska upplevelser

Gemensamt för Louise och Tessan är att de blivit utsatta för våldtäkt innan inträdet i prostitution. I berättelserna skuldbelägger kvinnorna sig själva för det de blivit utsatta för.

Jag kände mig smutsig. Skämdes. Varför hade jag varit så dum att jag hade gått ensam över en mörk skolgård? Mest skämdes jag över att jag inte hade ropat på hjälp, inte kämpat emot. Det var väl nästan som att ge sin egen tillåtelse? (Engvall, 2018:31)

De känslor som Tessan beskriver återkommer genomgående i hennes berättelse:

Jag trodde ju det, att ingen ens skulle vilja ta i mig efter våldtäkterna. Jag kände mig smutsig och värdelös. Äcklig. (Engvall, 2018:130)

Tessan uttrycker skam över att ha blivit utsatt för en våldtäkt. Hon beskriver sig som smutsig och lägger skulden på sig själv. Att känslorna beskrivs flera gånger i hennes självbiografi tyder på att de inte är tillfälliga. Detta kan förstås utifrån Clarks (1990) studie om skamkänslor, som menar att det är vanligt förekommande hos våldsutsatta kvinnor att

uppleva känslor av skam, själväckel och skuld. Individens självbild påverkas negativt då upplevelser av mindervärde och självförakt blir påtagligt.

Skulden sitter lika djupt som de sår jag känner spricka ut med nagelbanden [...] Skammen över att tre pojkar har haft samlag med mig mot min vilja har snabbt övergått i skuldkänslor över att ha druckit mig redlöst full. Det känns som om allt är mitt eget fel. (Eek, 2001:24,25)

Utifrån citatet kan det tolkas som att Louise byggt upp ett självförakt i samband med de traumatiska händelser som hon blivit utsatt för, vilket i sin tur kan ha påverkat hennes självbild. Även Tessan ger liknande beskrivningar i sin berättelse. Detta skulle kunna vara en förklaring till kvinnornas inträde i prostitution, då bristen på egenvärde manifesteras genom att sälja sin kropp. Enligt forskning från Cobbina och Oselin (2011) kan känslor av värdelöshet och utanförskap uppstå i samband med traumatiska händelser av sexuell karaktär. Det kan således innebära en risk att den enskilde hittar en väg in och fastnar i prostitution. Följande citat är taget ur Louises berättelse:

Min negativa självbild fick sträcka sig över halva mitt liv, en syn som gjorde att jag över huvud taget började, och eftersom jag stod ut blev jag också kvar. Att jag inte slutade som prostituerad är endast en graderingsskillnad på självföraktets skala [...] (Eek, 2001:114)

Louise beskriver ett visst självförakt i citatet. Utifrån hennes uttryck gällande graderingsskillnad på självföraktets skala kan prostitution tolkas som en bidragande orsak till detta, men att andra faktorer också haft betydelse för hennes självhat. Prostitutionen behöver däremot inte vara det värsta hon varit med om i livet, vilket kan vara en förklaring till att hon inte valde att förändra sin livssituation.

Jag trodde ju det, att ingen ens skulle vilja ta i mig efter våldtäkterna. Jag kände mig smutsig och värdelös. Äcklig. (Engvall, 2018:130)

6.2 Behov av bekräftelse

Eftersom kvinnorna framställer att de har en låg syn på sig själva kan prostitution betraktas som en möjlighet för de att få bekräftelse. Tessan beskriver sökandet efter bekräftelse som en drog, vilket tyder på att det finns ett starkt behov av att göra det som krävs för att få uppmärksamhet av männen.

Det blev som en drog. En sida av mig ville slå ihjäl männen för att de hade sex med ett barn som jag, en annan sida kunde inte leva utan bekräftelsen.
(Engvall, 2018:92)

Bekräftelsen Tessan och Louise får från männen som köper deras sexuella tjänster tycks tillföra en positiv känsla av tillfällig stolthet som stärker deras självuppfattning. Detta eftersom männens uppmärksamhet medverkar till att kvinnorna upplever att de duger och har ett värde. Dahlgren och Starrin (2004) hänvisar till Scheffs teori om stolthet och skam, vilket han menar är känslor som människor vanligtvis inte vill visa. Känslan av stolthet kan uppstå i samband med att en individ får bekräftelse eller uppnår framgång. I relation till Tessans och Louises berättelser kan bekräftelsen således förstås som ett sätt att kompensera skammen med hjälp av stolthet.

Att självuppfattningen varit låg vid inträdet i prostitution kan grunda sig i att kvinnorna blivit sexuellt utsatta tidigare, vilket Tessan uttrycker i följande citat:

Det var skönt. Att veta att jag liksom dög till något. Att jag kunde något. Att någon överhuvudtaget ville vara med mig. (Engvall, 2018:130)

I citatet nedan tydliggörs samtidigt att det finns en medvetenhet om att prostitution påverkar hennes psykiska mående negativt:

Fast det var ju inte direkt så att självförtroendet blev bättre. Det blev ju tvärtom, de bröt ner det totalt. Och ju sämre det blev, desto mer bekräftelse sökte jag av männen. (Engvall, 2018:130)

Även Louise beskriver behovet av bekräftelse, men menar att det endast var något som varade tillfälligt:

Det var i dansens virvlar jag äntligen fick känna att jag var någon [...]
Bekräftelsen visade sig räcka temporärt [...]. (Eek, 2001:83)

Bekräftelsebehovet bidrar till en ond spiral då osäkerheten och det psykiska måendet skapar ytterligare behov av bekräftelse. Skam har enligt Scheff och Starrin (2013) även en väsentlig betydelse vid reglering av individens känslouttryck och hur denne förhåller sig till olika känslor. Rädslan för att skammen ska ta över kan därmed ta sig i uttryck genom att exempelvis känslor som ilska, sorg, kärlek eller rädsla hålls tillbaka. Detta kan leda till att individen upplever skam i så stor utsträckning att övriga känslor totalt trängs bort. Skam kan således ha en avgörande roll i kvinnornas berättelser och deras agerande, då känslor i samband med traumatiska händelser kan ha trängts bort. Utifrån kvinnornas beskrivningar i berättelserna går det att tyda att olika känslor hålls tillbaka, vilket kan bero på att dessa döljs under skammen. Vid ett tillfälle skriver Tessan att hon har svårt att visa kärlek:

Jag ville visa att jag älskade mina föräldrar så som de älskade mig, men det var omöjligt. Ju fler män som bröt ner mig, desto mindre kärleksfull blev jag mot dem jag egentligen höll av allra mest. (Engvall, 2018:73)

6.3 Ångestframkallande och ångestdämpande

Enligt tidigare presenterad forskning kan prostitution bidra till en rad olika känslor och fylla många olika funktioner, exempelvis fungera ångestdämpande. Kvinnorna beskriver i sina berättelser att prostitution haft en negativ inverkan på deras psykiska mående. Den livssituation som de befinner sig i medverkar till känslor av skam och bristande självkänsla. Scheff och Starrins (2013) definition av begreppet skam kan relateras till de upplevelser som kvinnorna beskriver. Destruktiv skam kan utvecklas till psykisk ohälsa som kan upplevas i form av ångest. Skam som inte blir erkänd kan vidare leda till depression och medverka till att individens självkänsla bryts ner.

I många år har jag kämpat mot skammen. Skammen över att ha blivit våldtagen, skammen över att ha haft sex mot pengar och skammen över att

inte ha vågat säga nej. Att inte våga bita ifrån och värna om min egen kropp och mitt jag. Det är också den skammen som har gjort att jag har varit tyst. Jag har grävt ner mina upplevelser i en djup, mörk grop och täckt över med fuktig jord för att förhindra att de någonsin kommer upp till ytan igen. (Engvall, 2018:7,8)

Den destruktiva skammen som Scheff och Starrin (2013) beskriver kan utläsas i citatet. Tessan har blivit utsatt för förödmjukelser och kränkningar i form av att hon har blivit våldtagen och sexuellt utnyttjad. I citatet beskrivs att skammen medverkat till att hon varit tyst om sina upplevelser av att ha blivit våldtagen och prostituerat sig. Skammen kan i sin tur ha en stark koppling till stigma, vilket gör att det blir svårt att våga tala ut om prostitutionen och det hon blivit utsatt för. Stigmatiseringen blir således ett hinder för att ta hjälp. Avståndstagande från andra människor eller situationer som får individen att skämmas kan grunda sig i sådan skam som inte blir erkänd. Genom att stänga in de känslor som traumatiska händelser ger upphov till är det svårt att bearbeta de psykiskt. Att lyckas bli av med de känslor av skam som kvinnorna bär på kan utifrån deras berättelser framstå som svårt, då det är en känsla som sitter djupt inombords. Enligt Simmels teori, som presenteras i Dahlgren och Starrin (2004), kan skamkänslor uppstå hos en individ även om andra inte är närvarande. Detta eftersom det finns en förmåga hos människor att objektifiera och döma sig själva. I citatet nedan framgår att Louise försöker skölja bort skammen, utan att lyckas, vilket tyder på att skam är en känsla som återfinns djupt i hennes inre:

Jag försökte skölja bort skammen med iskallt vatten. Shortsens åkte av och jag tvättade mig noggrant mellan benen. Ändå kände jag mig inte renare. (Eek, 2001:52)

I en av självbiografierna beskrivs försäljning av sexuella tjänster som ett självskadebeteende för att hantera sitt psykiska mående. Tessan skriver att prostitution är ett enkelt sätt att skada sig själv på och likställer det med att skära sig. Skammen talar för att Tessan inte anser sig förtjäna något tillräckligt mycket och hon uttrycker att prostitution är hennes sätt att få utlopp för sina känslor. Känslan av att vara ovärdig och otillräcklig är påtaglig, vilket innebär att skammen tar sig i uttryck genom en låg självkänsla.

Förutom pengarna var sex ett lätt sätt att göra illa sig själv på, även om det inte gjorde ont rent fysiskt just då i början. Jag var inte värd mer. Jag trodde jag behövde det, för att överleva. För att känna att jag fanns. [...] Det var nog helt enkelt mitt enda sätt att få utlopp för mina känslor. (Engvall, 2018:62)

Jag hade nog lika gärna kunnat skära mig eller göra något annat. Nu råkade det bli prostitution istället. (Engvall, 2018:43)

Beskrivningen som Tessan ger i citaten skulle kunna kopplas till Jonsson och Svedins (2012) forskning. Studien visar att en individ kan uppnå ångestlindring genom att sälja sex i syfte att skada sig själv och att detta således blir en form av självmedicinering. Genom att självmant utsätta sig för sexuella övergrepp och diverse kränkningar kan känslor av ångest, självförakt och skam tillfälligt bekräftas och lindras. Trots att endast Tessan beskriver prostitution som ett sätt att skada sig, ger båda kvinnorna uttryck för att de vid något tillfälle funderat över att avsluta sitt liv. Louise skriver följande:

Sorgsen funderar jag på om jag faktiskt ska ta mitt liv. Blir omgivningen nöjd då? Jag inser att jag kan arbeta med min syn på mig själv [...] (Eek, 2001:113)

Louise uttrycker självdestruktiva tankar och utifrån hennes beskrivning går det att tyda en viss medvetenhet om dessa. Tankarna tycks även vara kopplade till omgivningens syn på Louise, vilket kan kopplas till Goffmans (2011) teori om stigma. Citatet tyder på att det finns en osäkerhet för hur Louise identifieras och uppfattas av andra människor. Att inte veta vad andra tycker och tänker kan bidra till att känslan av att vara ifrågasatt jämt är närvarande.

Även Tessan uttrycker liknande tankar och försöker vid ett tillfälle att avsluta sitt liv:

Ångesten slog till mig med ett knytnävsslag i solarplexus, jag vek mig nästan dubbelt när den anföll. [...] jag fyllde handen med de runda, vita små biljetterna till himlen, svalde. (Engvall, 2018:157)

Att kvinnorna uttrycker tankar om att ta sitt liv förstärker bilden av den negativa inverkan som prostitution haft på deras psykiska mående. Utifrån Louises och Tessans självbiografier

går det att utläsa många olika känslor kopplade till prostitution, framför allt i negativ bemärkelse. De känslor som varit mest framträdande i berättelserna är skam och ångest, vilka hänger ihop med kvinnornas syn på sig själva. Detta kan förstås utifrån Kramers (2003) studie där resultatet visade att majoriteten av de kvinnliga respondenterna beskrev prostitution som en negativ och traumatisk upplevelse. Några av de negativa känslor som beskrevs i samband med utbytet av sexuella tjänster mot ersättning var ilska, värdelöshet, ångest, sorg samt skam.

6.4 Ekonomiska komponenter

Vid prostitution kan ersättningen i utbyte mot sexuella tjänster handla om såväl en fastställd summa pengar som någon annan form av materiell tillgång (Garofalo Geymonat, 2016). Ett framträdande tema i kvinnornas berättelser är ekonomisk ersättning, då båda framhåller att pengar mer eller mindre haft betydelse vid inträdet i prostitution. Samtidigt beskriver kvinnorna att de växt upp i familjer som har haft det gott ställt och att pengar således aldrig varit ett problem. Till följd av trauma och problem i familjen var Louise tvungen att flytta till eget boende. I samband med att hon hamnade i ett ekonomiskt underläge framhålls att hon var tvungen att hitta ett sätt att försörja sig själv och sin nyfödda dotter:

Pengarna kunde jag använda för att klara upp mina hyresskulder [...] Tanken på att jag skulle ta av mig kläderna för vilt främmande män hade jag vänt och vridit på [...] Det verkade vara ett närmast absurt sätt att leva. Dessa tankar slog jag slutligen bort då jag började tänka i kronor och ören, jag också. (Eek, 2001:46)

I Bernsteins (1999) studie framgår att prostitution kan innebära ekonomisk autonomi för individer med låg utbildningsnivå och liten arbetslivserfarenhet. Vidare är det inte många andra yrken som kan mäta sig med den timlön som en prostituerad kvinna kan ha. Även studier av Cobbina och Oselin (2011) tyder på att ekonomiska behov kan ha stor betydelse för kvinnors inträde i prostitution och beskriver försäljning av sexuella tjänster som en överlevnadsstrategi för att klara sig ekonomiskt. För vissa kvinnor kan prostitution också vara det enda alternativet för att tillförsäkra sig en inkomst. Tessan bor däremot fortfarande hemma hos sin familj vid tidpunkten för inträdet i prostitution. Trots att hon får sina

ekonomiska behov tillgodosedda av sina föräldrar beskrivs en glädje av att få pengar i utbyte mot sexuella tjänster:

Vi var glada för pengarna. [...] Femhundra kronor var ju ganska mycket. Vi fick barnbidraget båda två och femhundra var mer än hälften av det. Fast egentligen behövde vi väl inte pengarna, våra föräldrar köpte kläder till oss när vi behövde. (Engvall, 2018:52)

Utifrån kvinnornas berättelse går det att utläsa att den ekonomiska ersättningen fungerat som en lockelse till vägen in i prostitution. Louise ger uttryck för att prostitutionen blev ett sätt att lösa sin ekonomiska situation. Tessan ger en bild av prostitution som ett sätt att tjäna snabba och lättförtjänta extrapengar, något som hon samtidigt beskriver att hon inte är i behov av.

Kändes inte som en stor grej liksom, utan mer som snabba, lättförtjänta pengar. (Engvall, 2018:43)

Att tjäna mycket pengar skulle kunna kopplas till en individs sociala status, vilket kan ha ett samband med individens känsla av skam. Scheff och Starrin (2013) hävdar att det i dagens samhälle finns många fördomar och myter om utsatta människor som är exempelvis arbetslösa och fattiga. Att göra sig beroende av de välfärdssystem som finns i samhället betraktas dock som skamligt och kan leda till att skamkänslor uppstår kring den enskildes livssituation. Vidare lyfter Scheff och Starrin en studie gällande arbetslösa där resultatet visade att individerna inte endast var utsatta för lidande kopplat till deras fattigdom, utan även på grund av att de i samband med arbetslösheten fått sin sociala status förändrad. Detta påverkade i sin tur deras värdighet samt självkänsla. I citatet nedan beskriver Louise sina tankar gällande valet om att försörja sig genom att sälja sin kropp eller ansöka om försörjningsstöd:

Jag hade kommit för att tjäna pengar. Jag orkade helt enkelt inte med ytterligare ett misslyckande. De valmöjligheter jag hade var att antingen leva på socialen eller tjäna stora, grova pengar. (Eek, 2001:48)

Utifrån citatet går det att tolka att Louise valde att prostituera sig då sökandet efter ekonomisk hjälp upplevdes som ett misslyckande. Prostitution kan utifrån hennes beskrivning förstås som en möjlighet att bli självförsörjande utan att be om hjälp. Utifrån Scheff och Starrins (2013) teori om skam skulle kvinnornas väg in i prostitution kunna förstås som en rädsla för att bli arbetslösa eller behöva leva på bidrag och därmed undvika skammen det ger upphov till. Det skulle även kunna ses som ett sätt att försöka uppnå en högre socioekonomisk status, vilket kan åstadkommas genom en god inkomst. Rädslan kan också kopplas till Goffmans (2011) teori om stigma. Detta eftersom en individ riskerar att stämplas som oduglig av samhället vid arbetslöshet eller bidragsberoende, då det kan finnas fördomsfulla inställningar till dessa grupper. Trots att det kan finnas ett visst stigma kring prostitution kan livssituationen döljas på ett annat sätt, i förhållande till om en individ är bidragsberoende och månadsvis behöver ha kontakt med socialtjänsten.

6.5 Rädsla för omgivningens reaktioner

I självbiografierna beskriver båda kvinnorna känslan av rädsla för att människor i deras omgivning ska få reda på att de befinner sig i prostitution. Tessian uttrycker:

Jag ville inte göra mina föräldrar ledsna, besvikna, oroliga. Jag var rädd för vad de skulle tycka om mig. Rädd för att de skulle hindra mig att fortsätta. Rädd för att min hemlighet helt plötsligt skulle avslöjas. (Engvall, 2018:188)

Känslan av rädsla för vad andra människor ska tycka samt att inte passa in skulle kunna kopplas till Goffmans (2011) teori om stigma. Stigma innebär en kategorisering av människor och att en individ som har mindre önskvärda egenskaper betraktas som utstött. Detta kan innebära en stor kränkning för den enskilde. De beskrivningar som ges av kvinnorna i självbiografierna tyder på att det finns ett visst stigma kring prostitution då de ständigt försöker dölja denna del av sin livssituation, både för närstående och för andra i sin omgivning. I citatet nedan skriver Louise:

Min plan var att åka hem med fyra eller fem tusen kronor i plånboken efter denna första och enda vecka och fortsätta låtsas att jag varit på västkusten på en härlig semester. Det hade jag sagt till paret, en före detta pojkväns föräldrar, som satt barnvakt. (Eek, 2001:46)

Ett sätt att avskilja identiteten som prostituerad från sin identitet i övrigt som är framträdande i självbiografierna är att kvinnorna använder sig av annat namn än sitt eget i kontakt med köpare. Tessan beskriver att möten med köpare skedde i en annan stad. Även lögnen, likt citatet ovan, är ett upprepande beteende i berättelserna. Detta skulle kunna ses som ett sätt att skydda sig från att bli avslöjad med sin hemlighet, som i sin tur kan orsaka en negativ bild av den enskilde.

Jag hade en del av min personlighet som andra såg; min familj, vänner, folket i stallet och alla andra. Där fungerade jag bra, jag var glad, duktig och skötsam. Jag höll på med hästarna och hundarna, umgicks med vänner och var precis som vem som helst. Den andra delen, den syntes inte. Jag låtsades inte om nåt [...] (Engvall, 2018:85)

Citatet beskriver hur Tessan utåt sett låter sitt liv fortgå och ha en normal vardag samtidigt som den andra delen inte är synlig. Genom att vara skötsam och uppfylla de förväntningar som finns från omgivningen minimeras risken att betraktas som avvikande. Att uppleva sig själv avvikande kan i sin tur leda till känslan av skam och förlust av självförtroende, vilket också är framträdande i båda kvinnornas berättelser. Enligt Scheff och Starrin (2013) är skammen ofta närvarande eftersom individen i fråga jämt blir påmind om att det är förödmjukande eller skamligt att tillhöra en viss grupp som det finns negativa föreställningar om. Med hjälp av Goffmans (2011) stigmatologi kan hemlighetshållande förstås som ett sätt för individen att på ett enklare vis fungera tillsammans med de som anses vara "normala". Goffman menar att det är vanligt att en individ som är behäftad med stigma försöker dölja sina brister inför de som betraktas som normala. Detta kan i sin tur påverka individen då denne i varje enskild situation måste ta ställning till hur den ska agera och huruvida den enskilde ska ljuga eller tala sanning. För att minimera risken att bli påkommen med prostitutionen skriver Louise:

Till vardags har jag i regel mer all dagliga och strikta kläder för att det inte ska synas vad jag jobbar med. Jag ser helt enkelt ut som den jag upplever att jag egentligen är. (Eek, 2001:85)

I följande citat tydliggörs Louises önskade dubbelliv under tiden som prostituerad, i hopp om att kunna undvika stigma som prostitutionen medför:

Att lossa den mentala taggtråd som fungerat som en omslutande munkavel i alla år sätter självklara spår. [...] Det är svårt för en ovan att sänka garden och inte längre spela förljugna roller. (Eek, 2001:107)

Beskrivningen kan tolkas som att Louise upplever svårigheter med att leva i en tillvaro som innehåller ständiga hot om att andra människor ska få vetskap om hennes verkliga livssituation. Metaforen ger således sken av att hon handskas med starka och svåra känslor i samband med hennes dubbelliv. Louise uttrycker även svårigheter med att få ett mer legitimt arbete på grund av det stigma som är kopplat till prostitution. I sin berättelse framhåller hon hur en arbetsgivare uttryckt sig då hon försökt hitta ett arbete:

Lisa kommer aldrig att få jobb här. Med hennes förflutna! Dessutom har hon ju inte vett att hålla käften om det. (Eek, 2001:113)

Goffman (2011) menar att synen på en individ som är behäftad med stigma inte alltid betraktas som helt mänsklig, vilket kan leda till olika diskriminerande åtgärder som påverkar den prostituerades livsmöjligheter. Även i en studie gjord av Hulusjö (2013) framgår att prostitution kan leda till såväl social utsatthet som stigmatisering för den enskilde. Ovanstående citat tyder på att Louises möjligheter till arbete påverkas av hennes förflutna som prostituerad. Det innebär att den stigma som finns i samband med prostitution kan komma till att finnas kvar även då individen väljer att förändra sin livssituation.

Vid ett tillfälle blir Tessan hotad av en manlig köpare att hennes familj ska få vetskap om hennes liv som prostituerad om hon inte gjorde som han ville. I samband med detta skriver hon:

Jag vet att jag skulle stått på mig, men han var så manipulativ. Jag ville verkligen skydda min familj. Från vad? Från mig själv. (Engvall, 2018:168)

Utifrån Tessans beskrivning kan det tolkas som att stigma påverkar både henne och hennes anhöriga. Goffman (2011) hävdar att sociala band kan förena en person med en individ som är stigmatiserad. Den anhörige kan således dela det stigma som individen drabbas av och bli

behandlad som en enhet med denne, vilket kan leda till att den anhörige också får ett dåligt rykte. Citatet tyder på att Tessan inte vill att hennes familj ska bli involverad i hennes livssituation, då hon vill skydda de från det stigma som prostitutionen innebär. Det går även att tolka en viss skam över att hon inte står på sig själv och vågar säga nej till den manliga köparen.

7. Avslutande diskussion

Syftet med denna studie har varit att få en ökad förståelse för kvinnornas väg in i prostitution samt upplevelser och känslor av att befinna sig i denna livssituation. För att besvara syftet har våra tre frågeställningar varit vägledande.

Utifrån frågeställningen *Hur beskriver kvinnorna sin väg in i prostitution?* framkommer att det finns olika inkörsportar till försäljning av sexuella tjänster och att det är en process som kan påverkas av olika omständigheter. En omständighet som varit framträdande i vår studie är att kvinnorna blivit utsatta för traumatiska upplevelser av sexuell karaktär, något som bidragit till ett utvecklande av självförakt. Kvinnornas negativa självbild och sättet de skuldbelägger sig själva har skapat känslor av mindervärde, vilket är förankrat med skam. Detta har haft betydelse vid deras val att prostituera sig, i hopp om att få en bättre självkänsla genom männens bekräftelse. Även ekonomiska aspekter har haft en roll vid kvinnornas inträde i prostitution. I en av självbiografierna är det ekonomiska motivet däremot starkare då ersättningen är en avgörande inkomstkälla. Detta i förhållande till den andra självbiografien där kvinnan har det bra ekonomiskt ställt och ersättningen snarare lyfts fram som en lockelse att tjäna extra pengar.

Utifrån frågeställningen *Vilka upplevelser framställer kvinnorna i relation till sin livssituation?* framkommer att kvinnorna på olika sätt har påverkats negativt, vilket bottnar i en rädsla för omgivningens reaktioner. Kvinnorna beskriver att de upplever sig leva ett oönskat dubbelliv då de på grund av prostitutionen känner ett behov av att dölja sin livssituation. Detta har bland annat haft en inverkan på kvinnornas sociala relationer. Vidare beskriver kvinnorna lögnen som ett inslag i deras liv och döljande av sin identitet genom att använda andra namn samt klä sig på ett sätt som inte är förknippat med en prostituerad. Kvinnorna beskriver att de varit tysta om deras egentliga upplevelser då det är svårt att öppet

tala om att de prostituerar sig. Kvinnornas arbetsmöjligheter beskrivs även ha försämrats på grund av den livssituation som de befinner sig i och som även påverkat de en tid efter.

Utifrån frågeställningen *Vilka känslor framställer kvinnorna i relation till sin livssituation?* framkommer att det finns upplevelser av motstridiga känslor i samband med att befinna sig i prostitution. Samtidigt som kvinnorna beskriver att prostitution skapat möjligheter att få bekräftelse och fungera ångstdämpande, har livssituationen också medfört känslor av ångest, skam, sorg, rädsla och ilska. En känsla av att vara otillräcklig, ovärdig och smutsig är också framträdande i kvinnornas berättelser. Trots att bekräftelsen gett upphov till tillfälliga positiva känslor har prostitutionen även haft en negativ inverkan på kvinnornas självkänsla och välmående.

Resultaten i studien tyder på att det är många olika omständigheter som har betydelse vid prostitution, vilket går att koppla till tidigare nationell och internationell forskning som finns inom området. Utifrån kvinnornas beskrivningar är det tydligt att det finns en informell skuldbörda hos prostituerade, då de i sina berättelser ständigt förhåller sig till hur de betraktas av omgivningen. I Scaramuzzinos (2014) studie beskrivs att sexsäljare påtvingas en avvikaridentitet genom lagstiftning och politik på prostitutionsområdet. Det framgår även att dessa upplever sig vara stigmatiserade av samhället och föredrar att benämna sig som annat än prostituerade. I vår studie har vi kunnat se liknande tendenser hos kvinnorna, vare sig det gäller internetprostitution eller inomhusprostitution. Genom att vi kombinerat Scheffs skambegrepp och Goffmans stigmabegrepp har vi kunnat få en förståelse för förhållandet mellan dessa i kvinnornas berättelser. Det som synliggjorts med hjälp av teorierna är att det stigma som prostitution kan innebära bidrar till skamkänslor och har en inverkan på hur kvinnorna ser på sig själva.

Eftersom uppsatsen varit begränsad till omfattningen har vi haft fokus på kvinnors väg in i prostitution samt upplevelser och känslor i samband med att befinna sig i en sådan livssituation. Gällande framtida forskning skulle det således vara av intresse att undersöka kvinnors väg ut ur prostitution, då utträdet tycks vara en svår process utifrån det som framträder i empirin. Detta eftersom processen innebär diverse ställningstagande för den prostituerade och kan medföra stora förändringar i den enskildes liv. Vid arbetet med prostituerade kvinnor är det viktigt att beakta alla delar för att verka förebyggande med målgruppen och ge den enskilde tillräckligt med stöd och hjälp. Kunskap om faktorer som

har betydelse vid prostitution ger således en möjlighet att fånga upp individer i ett tidigt skede för att kunna ge det stöd som krävs i rätt tid, exempelvis genom att informera om alternativa lösningar.

Prostitution och målgruppen som berörs är ytterst relevant för det sociala arbetet, därmed är det av stor vikt att yrkesverksamma får bästa möjliga förutsättningar att tillgodose sig kunskap inom området. I vår mening bör området ges större utrymme i socionomutbildningen för att kunna uppmärksamma eventuella risk- och skyddsfaktorer i framtida yrkesliv.

Referenslista

Bernstein, Elizabeth (1999) What's Wrong with Prostitution? What's Right with Sex Work? Comparing Markets in Female Sexual Labor. *Hastings Women's Law Journal*, 10 (6): 91-117.

Boréus, Kristina (2015) *Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) Handbok i kvalitativa metoder. 2. uppl. Stockholm: Liber.*

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder. 3. uppl. Stockholm: Liber.*

Clark, Candice (1990) Emotions and Micropolitics in Everyday Life. I: Theodore D. Kemper (red.) *Research Agendas in the Sociology of Emotions*. New York: State University of New York Press.

Cobbina E., Jennifer och Sharon S. Oselin (2011) It's Not Only for the Money: An Analysis of Adolescent versus Adult Entry into Street Prostitution. *Sociological Inquiry*, 81 (3): 310-332.

Dahlgren, Lars och Bengt Starrin (2004) *Emotioner, vardagsliv & samhälle: en introduktion till emotionssociologi. 1. uppl. Malmö: Liber.*

Eek, Louise (2001) *Spelat liv*. Stockholm: Atlas.

Elias, Norbert (1991) *Civilisationsteori D. 2 Från svärdet till plikten: samhällets förvandlingar*. Stockholm: Atlantis.

Engvall, Caroline (2018) *14 år till salu: en sann svensk historia*. Stockholm: Southside Stories.

Fangen, Katrine (2011) Deltagande observation. I: Katrine Fangen och Ann-Mari Sellerberg (red.) *Många möjliga metoder. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.*

Fredlund, Cecilia, Örjan Dahlström, Carl Göran Svedin, Marie Wadsby, Linda Jonsson & Gisela Pribe (2018) Adolescents' motives for selling sex in a welfare state – A Swedish national study. *International Journal of Child Abuse & Neglect*, 81: 286-295.

Folkhälsomyndigheten (2018) Personer som har sex mot ersättning.

[<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/sexuell-halsa-hivprevention/hiv-och-sti-prevention/kunskapsstod-och-uppfoljning-hivsti/preventionsgrupper/personer-som-har-sex-mot-ersattning/>] Hämtat: 2020-11-03.

Garofalo Geymonat, Giulia (2016) *Köpa och sälja sex: mellan njutning, arbete och utnyttjande*. Göteborg: Daidalos.

Goffman, Erving (2011) *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 3. uppl. Stockholm: Norstedt.

Holmström, Charlotta (2008) Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Omfattning, förekomst och kunskapsproduktion. I: Charlotta Holmström, May-Len Skrilberi och Jennie Westlund (red.) *Prostitution i Norden*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Hulusjö, Anna (2013) *The multiplicities of prostitution experience: narratives about power and resistance*. Doktorsavhandling. Malmö: Malmö högskola.

Johannessen, Asbjørn, Per Arne Tuft och Line Christoffersen (2020) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Johansson, Anna och Peter Öberg (2008) Biografi och livsberättelseforskning. I: Anna Meeuwisse, Hans Swärd, Rosmari Eliasson-Lappalainen och Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur.

Jonsson, Linda och Carl Göran Svedin (2012) "Online är jag någon annan ..." Unga kvinnor med erfarenhet av att sälja sexuella tjänster online. I: Carl Göran Svedin, Linda Jonsson, Cecilia Kjellgren och Gisela Pribe (red.) *Prostitution i Sverige - Kartläggning och*

utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen. Linköping: Linköping University Electronic Press.

Jonsson, Linda och Åsa Lundström Mattsson (2012) *Unga som skadar sig genom sex*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Jönson, Håkan (2010) *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning & socialt arbete*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Kramer A., Lisa (2003) Emotional Experiences of Performing Prostitution. *Journal of Trauma Practice*, 2 (3-4): 187-197.

Lind, Rolf (2014) *Vidga vetandet: en introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Mujaj, Endrit och Amanda Netscher (2015) *Prostitutionen i Sverige 2014: en omfattningskartläggning*. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm.

Månsson, Sven-Axel (2018) *Prostitution: aktörerna, relationerna och omvärlden*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedin. *Prostitution*.

[<https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/prostitution>]

Hämtat: 2020-11-15.

Olsson, Hanna (2006) Från manlig rättighet till lagbrott: prostitutionsfrågan i Sverige under 30 år. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. 27 (4): 52-73.

Regeringskansliet (2018) *Handlingsplan mot prostitution och människohandel*.

Rennstam, Jens och David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Scaramuzzino, Gabriella (2014) *Sexsäljares och sexköpares kollektiva handlande på internet: en svensk "fuckförening"?*. Doktorsavhandling. Växjö : Linnéuniversitetet.

Scheff J. Thomas och Bengt Starrin (2013) Ett emotionssociologiskt perspektiv på sociala problem: skam och utsatthet. I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem*. 2. uppl. Stockholm: Natur & kultur.

Socialstyrelsen (2007) *Kännedom om prostitution*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2010) *Social rapport 2010*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2015) *Sex mot ersättning- Utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna*. Stockholm: Socialstyrelsen.

SOU 1995:15. *Kvinnofrid*. Betänkandet Könshandel.

SOU 2010:49. *Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008*. Betänkande av utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst.

Statistiska centralbyrån (2018) Anmälda köp av sexuell tjänst respektive sexuell handling av barn 2018.

[<https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/jamstalldhet/mans-vald-mot-kvinnor-ska-upphora/anmalda-brott/anmalda-kop-av-sexuell-tjanst-respektive-sexuell-handling-av-barn/>]

Hämtat: 2020-11-12.

Stenberg Ribeiro, Emma (2010) *Människohandel och prostitution: ur ett svensk perspektiv*. 3. uppl. Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län.

Svensson, Peter och Göran Ahrne (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Wettergren, Åsa (2013) *Emotionssociologi*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning.